

**Hodnotenie priorít zahraničnej a európskej politiky Slovenskej republiky v
roku 2019 a ich zameranie na rok 2020**

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

február 2020

VÝCHODISKÁ	1
I. HLAVNÉ PILIERE ZAHRANIČNEJ POLITIKY SR	2
1. Európsky pilier	2
Strategická agenda a inštitucionálne otázky	2
Moderný jednotný trh Európskej únie	3
Dobudovanie hospodárskej a menovej únie (HMÚ).....	3
Viacročný finančný rámec Európskej únie (VFR).....	3
Brexit.....	4
Klimatická politika.....	4
Migrácia	4
Strategické partnerstvá SR v rámci Európskej únie.....	5
2. Bezpečnostný pilier	5
Severoatlantická aliancia.....	6
Spoločná bezpečnostná a obranná politika Európskej únie	7
Transatlantická spolupráca.....	7
Boj proti medzinárodnému terorizmu	8
Odzbrojenie, kontrola zbrojenia a nešírenie zbraní hromadného ničenia.....	8
Hybridné hrozby a kybernetická bezpečnosť.....	9
3. Multilaterálny pilier.....	9
Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE).....	10
Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD).....	11
Organizácia Spojených národov (OSN).....	12
Ľudské práva	13
Medzinárodné právo	14
Rada Európy.....	14
Dynamika globálneho prostredia	14
II. SUSEDSTVO SR	16
1. Bezprostredné susedstvo SR.....	16
Česká republika.....	16
Maďarsko	16
Poľsko	17
Rakúsko.....	17
Ukrajina.....	17
Vyšehradská spolupráca.....	18
Slavkovský formát	18

2. Východná Európa	18
Východné partnerstvo	19
Rusko	19
3. Juhovýchodná Európa.....	20
III. NÁSTROJE ZAHRANIČNEJ POLITIKY SR	21
1. Ekonomická diplomacia	21
Bilaterálna ekonomická spolupráca	22
Multilaterálna ekonomická spolupráca	22
Rozvoj znalostnej ekonomiky a inovácií	23
Energetická bezpečnosť SR	24
Služby pre podnikateľskú verejnosť	24
2. Prezentácia SR a strategická komunikácia	25
Kultúrna diplomacia.....	25
Strategická komunikácia	26
Spolupráca s mimovládny a neziskový sektorom.....	27
3. Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc	28
4. Starostlivosť o občanov a krajanov	29
Konzulárne služby	29
Krizový manažment	30
Spolupráca s krajanmi	31
5. Profesionálna zahraničná služba.....	31
Reformný proces MZVEZ SR	32
Diplomatická akadémia.....	32
Honorárne konzuláty SR v zahraničí	32
Rozpočtové otázky.....	32
ZÁVER.....	32

VÝCHODISKÁ

Strategický rámec zahraničnej a európskej politiky Slovenskej republiky je vzhľadom na geopolitické a ekonomické danosti krajiny primárne určený členstvom v Európskej únii a NATO a jej hodnotovým ukotvením. Symbolickým vyjadrením uvedeného v roku 2019 boli 15. výročia nášho vstupu do Európskej únie a NATO a 30. výročie Nežnej revolúcie.

Inštitucionálne zmeny v **Európskej únii** v roku 2019 ponúkajú príležitosť na prekonanie obdobia kríz, ktorému EÚ čelila v poslednej dekáde a aktívne zameranie politik Európskej únie na posilnenie jej vnútorného trhu a globálneho pôsobenia, vrátane efektívneho ovplyvňovania prebiehajúcich megatrendov. Predpokladom uvedeného bude prijatie dostatočne ambiciózneho a flexibilného nového viacročného finančného rámca Európskej únie zohľadňujúceho jej strategickú agendu.

V **NATO** je imperatívom upevňovanie jej politickej jednoty a posilňovanie jej obranných spôsobilostí. Posilňovanie obranných kapacít Európskej únie vnímame ako príspevok do tohto úsilia. Vo väzbe na eróziu nástrojov a režimov **kontroly zbrojenia, odzbrojenia a nešírenia** zbraní hromadného ničenia si zvýšený dôraz vyžaduje posilňovanie medzinárodných inštitúcií a noriem v tejto oblasti.

Slovensko podporuje **multilaterálny svetový poriadok založený na pravidlách** a negatívne hodnotí tendencie smerujúce k jeho oslabovaniu. Najvýraznejším príspevkom Slovenska k rozvoju efektívneho multilateralizmu v roku 2019 bolo predsedníctvo v OBSE. Prejavom angažovanosti SR bolo aj predsedníctvo na ministerskom zasadnutí rady OECD. V roku 2020 na to okrem ďalších aktivít nadviaže pôsobenie v Rade OSN pre ľudské práva v pozícii jej podpredsedu, ako aj historicky prvé členstvo v Komisii OSN pre budovanie mieru.

Slovensko pokračuje v úsilí o upevňovanie a rozvoj **dobrých susedských a regionálnych vzťahov**, čoho hlavným vyjadrením v roku 2019 bolo predsedníctvo vo V4 a úsilie o ukončenie konfliktu na Ukrajine. V širšom susedstve Slovensko podporuje právo našich partnerov na slobodnú voľbu ich strategického smerovania. V tejto súvislosti obhajujeme pokračovanie politiky otvorených dverí NATO, rozširovanie Európskej únie, ako aj ambicióznú víziu Východného partnerstva v období po roku 2020.

Úlohy **ekonomickej diplomacie** vymedzuje Zameranie ekonomickej diplomacie v oblasti bilaterálnych a multilaterálnych vzťahov do roku 2020. V ich rámci nadobúda čoraz väčší význam zohľadnenie dopadov technologickej a priemyselnej revolúcie, ako aj novej dynamiky globálnych hospodárskych vzťahov.

Ústredným momentom oficiálnej rozvojovej spolupráce je prijatie **Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce SR** na roky 2019-2023, ktorá nanovo definovala teritoriálne a sektorové priority a systémové opatrenia s cieľom zvýšiť efektívnosť poskytovanej pomoci.

Stálou prioritou zahraničnej a európskej politiky zostáva **ochrana záujmov občanov SR** v zahraničí a poskytovanie pomoci v núdzi. Konzulárne služby a krízový manažment boli posilnené rozvojom siete zastupiteľských úradov SR a rozšírením medzinárodnej spolupráce.

V oblasti **starostlivosti o krajanov** sa podarilo dosiahnuť substantívne navýšenie finančnej podpory. Systémovým opatrením s cieľom prispôsobiť krajanskú politiku aktuálnym potrebám bude vypracovanie novej Koncepcie štátnej politiky Slovenskej republiky voči Slovákom žijúcim v zahraničí na roky 2021-2025.

Súčasťou aktivít **kultúrnej a verejnej diplomacie** je komunikovanie priorít a hodnôt slovenskej zahraničnej politiky a kultúrno-spoločenského a hospodárskeho potenciálu Slovenska. Po udomácnení značky „Dobrý nápad Slovensko/Good Idea Slovakia“ sa úsilie zameriava na zabezpečenie jednotnej prezentácie SR v zahraničí všetkými relevantnými aktérmi. Zároveň vo väzbe na rozvoj informačného prostredia nadobúda na význame **strategická komunikácia**, ktorá je v podmienkach rezortu budovaná na **troch pilieroch našej zahraničnej a európskej politiky: európskom, bezpečnostnom a multilaterálnom**.

I. HLAVNÉ PILIERE ZAHRANIČNEJ POLITIKY SR

1. Európsky pilier

Európska únia predstavovala pre Slovensko aj v roku 2019 základný politický, ekonomický, sociálny a hodnotový priestor. Postupná konvergencia, ekonomická prosperita, finančná stabilita, vysoká miera bezpečnosti a účasť na prijímaní spoločných riešení o globálnych otázkach, k akým patrí klimatická zmena, migrácia, digitalizácia či technologická revolúcia predstavujú nesporné výhody členstva. Európska únia v roku 2019 prechádzala zložitým obdobím stále poznačeným dôsledkami kríz poslednej dekády, rastúcou globálnou konkurenciou a brexitom. Rok 2019 bol však aj rokom, ktorý vytvoril podmienky pre prechod Európskej únie z reakčného do proaktívneho módu v súvislosti s vytváraním nových inštitúcií, pokračovaním rokovaní o novom viacročnom finančnom rámci a definovaním strategickkej agendy, ktorá zavŕšila proces reflexie, spustený na Bratislavskom samite ešte počas slovenského predsedníctva v Rade Európskej únie.

Rok 2020 bude rokom v ktorom dôjde k historicky prvému vystúpeniu členskej krajiny z Európskej únie, ale súčasne by sa mala začať Konferencia o budúcnosti Európskej únie. Je v záujme Slovenska, aby nová Európska komisia začala v roku 2020 implementovať pozitívnu, aktívnu a globálne angažovanú európsku politiku, vrátane kredibilnej stratégie rozširovania a modernizovaného programu Východného partnerstva. Bude dôležité, aby boli budúce politiky Európskej únie podporené ambicióznym rozpočtom vyvážené financujúcim tradičné aj nové politiky Európskej únie.

Strategická agenda a inštitucionálne otázky

Rok 2019 bol posledným legislatívnym rokom Európskej komisie (EK) pod vedením Jeana Claudea Junckera a súčasne politicky prechodným rokom smerom k novému 5 ročnému obdobiu, ktoré začalo voľbami do Európskeho parlamentu v máji 2019. Výsledkom volieb je istá politická fragmentácia, keď dve tradične najsilnejšie politické frakcie ľudovcov a socialistov oslabili. Novým predsedom Európskej rady sa stal Charles Michel a predsedníčkou novej EK sa stala Ursula von der Leyen, reprezentujúca víťaznú stranu európskych volieb – ľudovcov. Jedným z podpredsedov EK sa stal nominant Slovenska Maroš Šefčovič, ktorý bude mať na starosti portfólio medzi-inštitucionálnych vzťahov a strategického výhľadu. Práve toto portfólio reflektuje potrebu vnieŕ do európskych politík lepšie vnímanie globálnych megatrendov, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnia scenáre budúcnosti. Aj z tohto dôvodu vítame, že agenda strategického výhľadu bude mať v novej EK vôbec po prvýkrát politické krytie.

Súčasťou procesu inštitucionálnych zmien prechodu bolo prijatie Strategickkej agendy na roky 2019-2024, ktorá tvorí základný rámec politických priorít a nástrojov na nasledujúcich 5 rokov. Agenda predstavuje základné východiská Rady Európskej únie pri ďalšom legislatívnom plánovaní. Slovenské záujmy a ciele sa v Strategickkej agende odrazili v akceptovateľnej miere. Slovensko pri formovaní Strategickkej agendy kládlo dôraz na prekonávanie sociálnych a ekonomických rozdielov medzi európskymi krajinami i vo vnútri spoločnosti, budovanie infraštruktúry, zavádzanie a podporu nových technológií, výskumu a vývoja, ako aj na otázky vnútornej a vonkajšej bezpečnosti a boja proti klimatickým zmenám. Preto hlavným záujmom SR je, aby sa ciele Agendy čo najefektívnejšie realizovali v praxi a pozitívne vnímame, že sa jednotlivé elementy strategickkej agendy odzrkadlili aj v programe novej EK, ktorá v rámci svojich priorít kladie dôraz na ekologické a hospodárske otázky, výzvy digitalizácie, ochranu európskeho spôsobu života, posilnenie európskej demokracie a postavenia Európy vo svete.

Moderný jednotný trh Európskej únie

Slovensko vzhľadom na otvorenosť svojej ekonomiky a jej previazanosť s európskym hospodárstvom považuje jednotný trh za jeden z hlavných predpokladov rozvoja slovenskej ekonomiky a zároveň jeden z najvýznamnejších úspechov európskej integrácie. Je v našom záujme podporovať prehlbovanie a posilňovanie jednotného trhu a jeho štyroch základných slobôd. Odstraňovanie bariér, využitie potenciálu digitalizácie a inovácií, ako aj posilnenie globálnej konkurencieschopnosti Európskej únie, smerujúc k sociálne spravodlivému a udržateľnému modelu hospodárenia so znižovaním uhlíkovej stopy, patria medzi priority našej európskej politiky. SR ich dôsledne presadzovala pri európskych diskusiách počas roka 2019. EK by mala do marca 2020 predložiť akčný plán k lepšej regulácii a účinnejšiemu uplatňovaniu pravidiel na vnútornom trhu. Slovensko bude naďalej podporovať a vyzývať EK na ambicióznejší prístup v tejto oblasti, vrátane vytvorenia moderného legislatívneho rámca pre rozvoj umelej inteligencie. Rozvíjať potenciál jednotného trhu pomôže aj Európsky orgán práce. Rozhodnutie o umiestení jeho sídla v Bratislave je potvrdením pro-európskeho smerovania a odborného kreditu SR. Ide o prvú agentúru Európskej únie so sídlom na Slovensku, ktorej hlavným poslaním bude zlepšiť implementáciu práva Európskej únie v oblasti cezhraničnej pracovnej mobility, vrátane voľného pohybu pracovníkov.

Dobudovanie hospodárskej a menovej únie (HMÚ)

Záujmom SR je prehlbovanie a posilňovanie HMÚ a v jej rámci aj vytváranie nástrojov, ktoré budú eliminovať resp. zmierňovať dopad budúcich možných ekonomických kríz. Dôležitým míľnikom v rámci dobudovania HMÚ je dosiahnutie dohody o reforme Európskeho mechanizmu pre stabilitu (ESM, tzv. trvalý euroval), ktorá pomôže pri riešení a prevencii krízových situácií v eurozóne. Spustenie ratifikačného procesu v členských štátoch Európskej únie sa očakáva v priebehu roka 2020. Ďalším míľnikom je dohoda o vytvorení Rozpočtového nástroja pre konvergenciu a konkurencieschopnosť (BICC). SR podporuje BICC a jeho hlavné ciele: podporu reforiem a investícií v eurozóne. V roku 2020 sa budú finalizovať prvky BICC v kontexte rokovaní o Viacročnom finančnom rámci na roky 2021 – 2027. Ďalšou prioritou v roku 2020 bude diskusia o reforme fiškálnych pravidiel, pri ktorej presadzujeme zjednodušenie pravidiel a posilnenie ich uplatňovania. V rámci dobudovania Bankovej únie bude Slovensko aj v roku 2020 podporovať diskusiu zameranú na zmiernenie fragmentácie bankového sektora EÚ za predpokladu, že nebude ohrozovať finančnú stabilitu Slovenskej republiky. Slovensko bude aktívne podporovať dobudovanie Európskeho systému ochrany vkladov a bude naďalej presadzovať ďalšie znižovanie rizík v bankovom sektore, ako aj spoločné zdieľanie rizík na európskej úrovni.

Viacročný finančný rámec Európskej únie (VFR)

SR v rámci prebiehajúcich rokovaní o návrhu VFR na roky 2021 – 2027 podporuje ambiciózne a rovnovážny rozpočet EÚ s dostatkom zdrojov na tradičné politiky, ako sú politika súdržnosti a spoločná poľnohospodárska politika, ako aj na nové priority, k akým patrí problematika klimatických zmien, migrácia, obrana a bezpečnosť. SR podporuje, aby všetky členské štáty Európskej únie prispievali do rozpočtu Európskej únie viac ako v súčasnosti. V roku 2019 sme iniciovali prípravu spoločného dokumentu týkajúceho sa odstránenia rabatov a rozpočtových korekcií na príjmovej strane rozpočtu Európskej únie, ktorý podporilo 17 ďalších členských štátov Európskej únie a tiež spoločného dokumentu k posilneniu prostriedkov pre rozvoj vidieka. SR aktívne podporila vyčlenenie dostatočných zdrojov pre politiku súdržnosti a priaznivé podmienky pre čerpanie prostriedkov aj v rámci samitu skupiny Priateľov politiky súdržnosti v novembri 2019 v Prahe. V ďalších rokovaníach bude SR aj naďalej presadzovať realistické a flexibilné podmienky v politike súdržnosti

a v spoločnej poľnohospodárskej politike. V roku 2020 očakávame dohodu na úrovni Európskej rady.

Brexit

Udalosti v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska (UK), ako aj vzťahy UK s Európskou úniou a jej členskými krajinami boli v roku 2019 determinované komplikovaným priebehom rokovaní o brexite. Slovensko bolo konštruktívnym partnerom podporujúcim snahu o dosiahnutie dohody. Vzhľadom na neistotu ďalšieho vývoja sa prijatím zákona č. 83/2019 Z.z. (tzv. lex brexit) Slovensko pripravilo aj na eventuálny prípad odchodu UK bez dohody. Z nášho pohľadu je podstatné, že sa podarilo udržať jednotu Európskej únie a revízia textu dohody sa nedotkla práv občanov členských štátov Európskej únie žijúcich v UK, ktoré zostali zachované v plnom rozsahu. Vyrokovany text dohody považujeme za najlepší spôsob ukončenia členstva v Európskej únii, ktorý komplexným a spravodlivým spôsobom akceptovateľným pre obe strany upravuje všetky relevantné otázky, predovšetkým práva občanov a finančné vyrovnanie. V rámci predpokladaného riadeného brexitu bude záujmom SR v plnej miere využiť rok 2020 na rokovania o architektúre budúcich vzťahov, predovšetkým dohode o voľnom obchode a ďalších dohodách v sektorálnych oblastiach ako sú doprava, bezpečnosť, sociálne veci a justičná spolupráca. V rokovaníach o budúcich vzťahoch bude primárnym cieľom SR eliminácia negatívnych dopadov brexitu na občanov a podnikateľské prostredie. Našou snahou bude ošetriť v dohode o voľnom obchode oblasti predstavujúce podstatnú časť exportu Slovenska do UK (automobilový, elektrotechnický, chemický a agropotravinársky priemysel) a dosiahnuť ochranu práv občanov SR v budúcej dohode o sociálnom zabezpečení.

Klimatická politika

V roku 2019 sa téma klimatických zmien dostala do centra politickej pozornosti. Slovensko sa na Európskej rade v júni 2019 prihlásilo k ambicióznemu cieľu dosiahnutia klimatickej neutrality Európskej únie do roku 2050. Tento cieľ Európska rada v decembri 2019 schválila, keďže sa však jeden členský štát nemohol zaviazat' k implementácii tohto cieľa, Európska rada sa k téme opäť vráti v júni 2020. Presadzuje sa trend širšieho horizontálneho prepájania ochrany klímy s inými sektorovými politikami. Slovensko preto počas celého procesu rokovaní zdôrazňovalo, že prechod ku klimatickej neutralite musí byť sociálne spravodlivý, nesmie ohroziť konkurencieschopnosť európskeho priemyslu a musí rešpektovať právo každého členského štátu na svoj energetický mix. Slovensko bude aj naďalej presadzovať technologickú neutralitu a reflektovanie dekarbonizačného významu jadrovej energie. Zároveň budeme spolupracovať na naplnení cieľov Európskej únie pre energetickú efektívnosť a obnoviteľné zdroje energie.

Slovensko svoje aktivity v klimatickej oblasti predstavilo aj na **Klimatickom samite OSN** v septembri 2019, kde vystúpila prezidentka Zuzana Čaputová. Svoje úsilie v boji s klimatickými zmenami sme zvýšili aj prostredníctvom finančných príspevkov: v roku 2019 prispelo Slovensko do Zvereneckého fondu Medzinárodného panela pre klimatické zmeny (IPCC) čiastkou 100 000 eur a historicky prvýkrát prispelo v roku 2019 aj do Zeleného klimatického fondu OSN sumou 2 mil. USD. SR bude tiež venovať pozornosť téme klimatických zmien v kontexte ľudských práv.

Migrácia

V roku 2019 pretrvávala potreba reformy spoločného európskeho azylového systému, no diskutovalo sa aj o vylod'ovaní a následnom prerozdeľovaní osôb zachránených v Stredozemnom mori. Slovensko naďalej presadzuje komplexné a udržateľné riešenie príčin migrácie postavené na konsenze všetkých členských štátov Európskej únie. V súlade so

svojimi prioritami Slovensko presadzovalo potrebu riešenia príčin migrácie v krajinách pôvodu, efektívnejšiu návratovú politiku, posilnenie ochrany vonkajších hraníc Európskej únie, ako aj odstraňovanie motivačných faktorov a stimulov pre neriadenú migráciu. Aj preto počas slovenského predsedníctva vo V4 vznikol návrh na spoločný projekt V4 s Nemeckom na pomoc Maroku pri manažovaní migrácie v hodnote 30 mil. eur. Maroko leží na exponovanej hlavnej migračnej trase v západnom Stredomorí. Projekt je preto zameraný na budovanie kapacít marockej pobrežnej stráže a ochrany pobrežnej hranice, zlepšovanie socioekonomických podmienok pre mladých, budovanie hospodárskej infraštruktúry a podporu podnikania. SR podporila aj posilnenie mandátu Európskej pobrežnej a pohraničnej stráže, ktorá počítá s vytvorením stáleho zboru 10 000 príslušníkov do roku 2027 a má zvýšiť ochranu vonkajšej hranice Európskej únie.

V roku 2020 bude SR konštruktívne a solidárne prispievať k nájdeniu účinnej a udržateľnej európskej odpovede na migračné výzvy. Napriek znižujúcemu sa počtu migrantov zostáva situácia krehká. Posilnený by mal byť bezpečnostný dialóg cielene zameraný na otázky migrácie a boja proti terorizmu najmä s Egyptom, Líbyou a Marokom.

Strategické partnerstvá SR v rámci Európskej únie

Európska únia je rámcom pre harmonický rozvoj vzťahov SR so všetkými jej členskými štátmi a pre spoločný postup v európskych aj globálnych otázkach.

Popri spolupráci so susedmi (viď kapitola II) má ústredný význam spolupráca s **Nemeckom**, ktoré je dlhodobo najväčším obchodným partnerom SR. Vysoká dynamika bilaterálnych vzťahov bola v marci a auguste 2019 podporená návštevami na úrovni prezidentov a vo februári 2019 v rámci samitu V4+Nemecko navštívila SR spolková kancelárka Angela Merkelová. Pre obe krajiny spoločná symbolika 30. výročia demokratických zmien v Európe vyvrcholila účasťou prezidentky SR Zuzany Čaputovej na oslavách 30. výročia pádu Berlínskeho múra v novembri 2019. Rámcom pre systematický kontakt medzi rezortmi vlád oboch krajín je Akčný plán prehĺbeného dialógu na obdobie rokov 2019 – 2021.

V roku 2019 pokračovala tiež vysoká intenzita bilaterálneho dialógu s **Francúzskom**, ktorého vyvrcholením bola nástupná návšteva prezidentky Zuzany Čaputovej vo Francúzsku v júli 2019. Rozvoj vzťahov v rámci Akčného plánu strategického partnerstva na roky 2018-2022 bude aj naďalej východiskovým rámcom pre dynamiku bilaterálnej relácie.

2. Bezpečnostný pilier

Medzinárodný poriadok bol počas roka 2019 vystavený tlaku. Boli sme svedkami narušenia štátnej suverenity a teritoriálnej integrity, spochybňovania multilaterálnych zmluvných a inštitucionálnych rámcov v oblasti bezpečnosti. Čelíme bezpečnostným výzvam nového druhu a kvality. Hybridné aktivity a dezinformácie sa stali súčasťou každodenného života. Dosahy kybernetických útokov sú čoraz výraznejšie, silnie radikalizácia a nacionalizmus. V tomto náročnom bezpečnostnom prostredí sú snahy Slovenska zamerané na podporu multilateralizmu a spoluprácu so spojencami, s ktorými máme spoločné hodnoty. Lepšia alternatíva neexistuje. Pevné ukotvenie v euro-atlantickom priestore garantuje našu stabilitu, suverenitu a bezpečnosť. S ohľadom na vlastnú bezpečnosť je v záujme Slovenska udržať jednotu transatlantického spojenectva. Budovanie a posilňovanie európskych obranných kapacít je súčasťou tohto úsilia, rešpektujúc pritom primárnu zodpovednosť NATO za kolektívnu obranu. Integrálnou súčasťou posilňovania európskej bezpečnosti je aj pôsobenie SR na ďalších medzinárodných fórach, obhajoba multilaterálnych inštitucionálnych a zmluvných rámcov kontroly zbrojenia, odzbrojenia a nešírenia zbraní hromadného ničenia, ako aj presadzovanie medzinárodného poriadku založeného na

pravidlách. Osobitným príspevkom SR k tomuto úsiliu v roku 2019 bolo naše predsedníctvo v OBSE.

Negatívne možno hodnotiť pokračujúce nejasnosti ohľadne Bezpečnostnej stratégie SR. Návrh stratégie schválený vládou SR v októbri 2017 nebol ani v roku 2019 schválený na úrovni parlamentu.

NATO zostane multilaterálnym pilierom slovenskej bezpečnosti aj v roku 2020. Slovensko bude pokračovať v zlepšovaní a dopĺňaní spôsobilostí ozbrojených síl SR a zvyšovaní interoperability s členskými štátmi NATO. To nám umožní prevziať ďalší podiel na fungovaní Aliancie. Zároveň nám to umožní byť kredibilným partnerom pri diskusiách o strategickej autonómii v rámci EÚ a pri posilňovaní európskych obranných kapacít.

Severoatlantická aliancia

Jednota a akcieschopnosť NATO sú v strategickom záujme SR. **4. decembra 2019 sa hlavy štátov a vlád ČK NATO stretli v Londýne.** V prijatej deklarácii pripomenuli hodnotové základy NATO, podčiarkli jeho rolu hlavnej platformy pre bezpečnostné konzultácie a potvrdili pevnosť transatlantickej väzby a záväzku kolektívnej obrany podľa čl. 5 Washingtonskej zmluvy. Potvrdili tiež pripravenosť pokračovať v adaptácii NATO s dôrazom na zvyšovanie investícií do obrany a naplnenie záväzkov zo samitov z Walesu, Varšavy a Bruselu. Generálny tajomník NATO dostal mandát na realizáciu reflexie činnosti Aliancie s cieľom prehĺbiť jej politickú dimenziu. Slovensko bude aj v roku 2020 pokračovať v podpore ďalšieho posilňovania spôsobilostí v oblasti obrany NATO, ako aj prehĺbenia politickej kohézie medzi členskými štátmi.

Slovensko v roku 2019 pokračovalo v krokoch smerujúcich k dosiahnutiu **výdavkov na obranu na úrovni 2% HDP do roku 2024.** V roku 2019 bolo na modernizáciu ozbrojených síl SR vynaložených 41,62% výdavkov, pričom cieľ vynakladať 20% podiel na modernizáciu sme už tak dosiahli. Ozbrojené sily SR prispievali do kolektívnej obrany Aliancie aj operačne - pokračovaním nášho príspevku do posilnenej **predsunutej prítomnosti NATO v Pobaltí.** Plánujeme pokračovať v zapojení do tohto úsilia aj v roku 2020. Slovensko sa podieľalo aj na výcvikovo-poradenskej misii v **Iraku** (NTM-I). V **Afganistane** sme v rámci plánovanej rotácie v decembri 2019 zvýšili počet vojakov na 51. V roku 2019 sa Slovensko zapojilo aj do činnosti **Centra výnimočnosti NATO pre strategickú komunikáciu** v Rige. Príspevky do operácií, misií a ďalších aktivít NATO sú súčasťou nášho zdieľania bremena nákladov na fungovanie Aliancie a Slovensko v nich bude pokračovať aj v roku 2020.

V roku 2019 v rámci **politiky otvorených dverí NATO** Slovensko aktívnym lobingom podporilo začlenenie Severného Macedónska do Aliancie a medzi prvými ratifikovalo protokol o jeho pristúpení. Zároveň sme pokračovali v politickej podpore a pomoci pri reforme obrany a bezpečnosti v Bosne a Hercegovine, Gruzínsku a na Ukrajine. Slovensko podporuje aj pokračovanie dialógu v rámci komisií NATO – Ukrajina a NATO - Gruzínsko. Pokračujeme aj v plnení úlohy vedúcej krajiny vo **Zvereneckom fonde pre Ukrajinu** v oblasti likvidácie nevybuchnutej munície a boja s improvizovanými výbušnými zariadeniami. SR rovnako prispieva do iniciatívy Podporného balíka NATO pre Gruzínsko (SNGP), kde pôsobí na pozícii zástupcu projektového poradcu v Škole pre výstavbu obranných kapacít (DIBS) v Tbilisi.

V roku 2019 SR hostila **stretnutie prezidentov krajín B9 v Košiciach** za účasti generálneho tajomníka NATO Jensa Stoltenberga (28.2.2019). Hlavnou témou stretnutia lídrov bolo hodnotenie aktuálnej bezpečnostnej situácie v euro-atlantickom priestore, vrátane hlavných výziev, ktorými sú podľa prezidentov správanie sa Ruska, terorizmus, migrácia a zvládnutie nových technológií.

Kontinuálnou prioritou SR je **posilňovanie spolupráce NATO s Európskou úniou**, osobitne v oblasti úloh súvisiacich s vojenskou mobilitou, v boji proti terorizmu a hybridným hrozbám, ako aj v oblasti posilňovania kybernetickej bezpečnosti. Zameriavať sa budeme tiež na harmonizáciu procesov obranného plánovania Európskej únie a NATO ako strategického cieľa spolupráce organizácií.

Spoločná bezpečnostná a obranná politika Európskej únie

Ústrednou iniciatívou Európskej únie v oblasti rozvoja vojenských spôsobilostí zostáva stála štruktúrovaná spolupráca – **PESCO**, ktorá pokračovala v novembri 2019 schválením tretej vlny projektov. SR rozpracovala Národný plán vykonávania účasti SR v PESCO, vedie projekt „Nepriama palebná podpora (EuroArtillery)“ a zúčastňuje sa v ďalších 7 projektoch. Slovensko je okrem EuroArtillery aktívnym členom v piatich projektoch: „Európske zdravotnícke velenie“, „Sieť logistických centier v Európe a podpora operácií“, „Obrnené bojové vozidlo pre pechotu/obojživelné výsadkové vozidlo/ľahké obrnené vozidlo“, „Vojenská mobilita“, a „Testovacie a hodnotiace centrá v EÚ“. V dvoch projektoch je Slovensko pozorovateľom (Dozor v chemickej, biologickej, rádiologickej a nukleárnej /CBRN/ oblasti ako služba a Spôsobilosť pre elektronické vedenie vojny a program interoperability pre budúcu spoluprácu v oblasti spoločného spravodajstva, sledovania a prieskumu /JISR/). Ministri obrany krajín V4 majú v kontexte jedného zo záväzkov PESCO zámer poskytovať každé štyri roky Bojovú skupinu v prospech Európskej únie. V 2. polovici r. 2019 bola v pohotovosti Bojová skupina V4 s počtom 2 250 príslušníkov ozbrojených síl zúčastnených štátov. SR deklarovala pre potreby jej nasadenia 229 príslušníkov. V roku 2020 sa uskutoční strategická revízia PESCO, ktorá pripraví rámce pre druhú fázu jeho implementácie pre roky 2021-2025. Na podporu aktivít PESCO bude využitý aj **Európsky obranný fond**, ktorý podporí európsky obranný priemysel a trh a vytvorí predpoklady pre konkurencieschopnosť a inovácie aj v slovenskom obrannom priemysle.

V roku 2019 pokračoval proces posilňovania **civilnej dimenzie krízového manažmentu** Európskej únie. Slovensko pripravilo svoj národný implementačný plán pre realizáciu záväzkov vyplývajúcich z Civilného kompaktu Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky. Hlavným cieľom tohto úsilia je zaistiť dostatočné spôsobilosti a zdroje pre narastajúci počet misií a operácií Európskej únie v dôsledku zhoršujúceho sa bezpečnostného prostredia v susedstve Európy. SR v súčasnosti pôsobí v operácii EUFOR Althea v Bosne a Hercegovine, v misii EULEX Kosovo, v asistenčnej misii EUAM na Ukrajine, v monitorovacej misii EUMM v Gruzínsku a v civilnej misii EUBAM na hranici Moldavska a Ukrajiny. Do budúcnosti je potrebné počítať so zvýšenými personálnymi príspevkami do misií a operácií zo strany rezortov zapájajúcich sa do medzinárodného krízového manažmentu, ako aj s rozšírením geografického pôsobenia. MO SR zvažuje v roku 2020 prispievať do vojenských výcvikových misií Európskej únie v Mali (EUTM Mali) a v Stredoafrickej republike (EUTM RCA), čo bude taktiež predstavovať plnenie jedného zo záväzkov PESCO. MV SR je pripravené ponúknuť personálny príspevok do civilnej misie Európskej únie v Somálsku (EUCAP Somalia).

Transatlantická spolupráca

Záujmom Slovenska aj v roku 2019 bolo zachovanie silnej transatlantickej väzby, a to tak v rámci NATO, ako aj vo vzťahu medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými (US). V období, keď sa do popredia dostali niektoré sporné otázky v oblasti znášania bremena kolektívnej obrany, vzájomných obchodných vzťahov, prístupu ku klimatickým zmenám, či postoja k niektorým zahraničnopolitickým otázkam, zostáva záujmom Slovenska presadzovanie princípov efektívneho multilateralizmu, zdôrazňovanie potreby strategického dialógu medzi Európskou úniou a US a úsilie o zachovanie súdržnosti transatlantického

spojenectva. Záujmy Slovenska a US sa v mnohých oblastiach prelínajú. Osobitne to platí o obrane, kde sú **Spojené štáty americké** kľúčovým partnerom v rámci modernizácie Ozbrojených síl SR. Konkrétnym naplnením strategickej väzby medzi Slovenskom a US bola návšteva predsedu vlády Petra Pellegriniho, ktorého 3.5.2019 v Bielom dome prijal prezident Donald Trump. Obsahovo bolo stretnutie zamerané na posilnenie bilaterálnej a aliančnej spolupráce v oblasti obrany a bezpečnosti, ako aj prehĺbenie obchodnej a investičnej spolupráce. Tlmočené bolo aj silné poslanstvo o potrebe nájdania konsenzu v otvorených otázkach. Významná bola tiež návšteva ministra zahraničných vecí Mika Pompea na Slovensku, pričom o intenzite vzťahov svedčí, že ministri zahraničných vecí v roku 2019 bilaterálne rokovali celkovo trikrát.

Slovensko zároveň vníma transatlantickú spoluprácu aj prostredníctvom dobrej úrovne bilaterálnej spolupráce s **Kanadou**. Výrazným príspevkom ku kultivovaniu slovensko-kanadských vzťahov v oblasti bezpečnosti a obrany je účasť Slovenska v posilnenej predsunutej prítomnosti NATO v Pobaltí pod vedením Kanady. K skvalitňovaniu spolupráce prispieva aj názorová blízkosť Kanady a EÚ v zásadných otázkach transatlantického dialógu, vrátane bezpečnosti a obchodu.

Boj proti medzinárodnému terorizmu

Prioritou v roku 2019 bolo posilnenie a ďalšie rozpracovanie témy boja proti terorizmu v rámci predsedníctva v OBSE, kde sme sa sústredili na oblasť prevencie radikalizácie a násilného extrémizmu s dôrazom na mládež a vzdelávanie. **Medzinárodná konferencia OBSE v marci 2019 v Bratislave** sa zamerala na multilaterálnu spoluprácu v boji proti terorizmu a implementáciu osvedčených postupov pri prevencii násilného extrémizmu a radikalizácie, ktoré vedú k terorizmu v priestore OBSE.

Ozbrojené sily SR sa v roku 2019 podieľali na činnosti **Globálnej koalície pre boj proti Daeš v Iraku**. V týchto aktivitách plánujeme pokračovať aj v roku 2020. Slovensko taktiež venovalo dobrovoľné finančné príspevky na podporu OSN pri vyšetrowaní zločinov Daeš spáchaných v Iraku a na stabilizáciu a obnovu krajiny vo výške 60 000 eur.

Medzi priority v roku 2020 bude patriť zapojenie sa do júnového **Protiteroristického týždňa OSN**. Pozornosť si bude vyžadovať aj vyhodnocovanie výsledkov 5. kola periodického hodnotenia SR Výborom expertov Rady Európy pre hodnotenie opatrení proti praniu špinavých peňazí a financovania terorizmu **MONEYVAL**. MZVEZ SR bude naďalej venovať zvýšenú pozornosť implementácii **Národného akčného plánu boja proti terorizmu**.

Odzbrojenie, kontrola zbrojenia a nešírenie zbraní hromadného ničenia

V roku 2019 pokračovali negatívne trendy umocňujúce eróziu nástrojov a zmluvných rámcov **kontroly zbrojenia, odzbrojenia a nešírenia** zbraní hromadného ničenia (ZHN). Slovensko sa bude naďalej usilovať o zachovanie a posilňovanie existujúceho systému medzinárodných noriem v tejto oblasti. Jeho základným kameňom zostáva **Zmluva o nešírení jadrových zbraní (NPT)**, ktorá je rozhodujúca pre snahy o jadrové odzbrojenie a rozvoj mierového využívania jadrovej energie a v roku 2020 oslávi 50. výročie nadobudnutia platnosti. Slovensko sa zúčastní na Hodnotiacej konferencii NPT 27.4.-22.5.2020 v New Yorku, kde bude podporovať opatrenia zamerané na ďalšie posilňovanie NPT. Slovensko uspelo vo výberovom konaní Prípravnej komisie Organizácie Zmluvy o všeobecnom zákaze jadrových skúšok (PC CTBTO), na základe ktorého sa v roku 2020 uskutočnia dve rozsiahle cvičenia pre inšpektorov PC CTBTO v Centre výcviku Lešť.

Slovensko negatívne vníma ukončenie platnosti **Zmluvy o likvidácii rakiet stredného a kratšieho doletu (INF)**, od ktorej odstúpili USA v auguste 2019 po predložení dôkazov o dlhodobom porušovaní zmluvy ruskou stranou. SR citlivo vníma aj ďalší vývoj v

otázke zmluvy **New START** stanovujúcej limity na počty strategických jadrových zbraní a ich nosičov, ktorej platnosť vyprší vo februári 2021. SR považuje zachovanie tejto zmluvy aj po roku 2021 za dôležitý faktor v oblasti posilňovania medzinárodnej bezpečnosti.

V oblasti chemických zbraní SR podporuje začatie činnosti vyšetrovacieho a identifikačného tímu **Organizácie pre zákaz chemických zbraní (OPCW)**, ktorého úlohou je určiť osoby zodpovedné za použitie chemických zbraní. V júni 2019 sa uskutočnila historicky prvá návšteva generálneho riaditeľa OPCW Fernanda Ariasa v SR, ktorá prispela k prehĺbeniu spolupráce s OPCW. Jednou z hlavných priorít aj v roku 2020 zostáva dosiahnutie účinnej implementácie a dodržiavania Dohovoru o zákaze chemických zbraní. Vo februári 2020 sa v Bratislave uskutoční expertné zasadnutie Austrálskej skupiny. Očakáva sa, že hlavným bodom bude diskusia o zaradení chemických prekursorov potrebných na výrobu bojovej látky typu Novičok na kontrolný zoznam tohto zoskupenia.

Prioritnou aktivitou MZVEZ SR v oblasti **kontroly zbrojenia** v roku 2019 bolo posilnenie spolupráce s partnermi z EÚ, vďaka čomu sa podarilo predísť prípadom ilegálneho presmerovania kontrolovaných položiek na neželaného koncového užívateľa, obchádzajúc medzinárodné sankcie.

Hybridné hrozby a kybernetická bezpečnosť

Silnejšie hybridné hrozby potvrdili správnosť prijatia **Koncepcie boja proti hybridným hrozbám** vládou SR v júli 2018. Implementácia koncepcie zlepšuje schopnosť SR identifikovať hybridné hrozby, zlepšuje situačný prehľad a posilňuje odolnosť štátu. Vláda 4. decembra 2019 odsúhlasila účasť Slovenska na aktivitách **Európskeho centra výnimočnosti pre členenie hybridným hrozbám v Helsinkách** ako spoločnej koncepčno-analytickej platformy Európskej únie a NATO v tejto oblasti. Slovensko taktiež začalo implementovať **Akčný plán Európskej únie proti dezinformáciám**.

Slovensko sa aktívne podieľalo na iniciatívach v rámci Európskej únie, OSN aj OBSE zameraných na posilňovanie uplatňovania noriem a nástrojov medzinárodného práva v kybernetickom priestore. Naše aktivity v rámci Európskej únie sa zameriavali predovšetkým na aplikáciu tzv. Cyber Diplomacy Toolbox. Slovensko sa podieľalo aj na celoeurópskom hodnotení rizík vyplývajúcich z budovania 5G sietí. Ako kľúčové riziká boli identifikované hlavne vplyv národnej legislatívy v krajine výrobcov 5G technológií na dôveryhodnosť a bezpečnosť zariadení, prepojenie výrobcov na vlády nedemokratických štátov, ako aj pôsobenie hackerských a teroristických zoskupení. Na vnútroštátnej úrovni bude potrebné pokročiť v riešení tejto problematiky zefektívnením koordinácie, komunikácie a jednoznačným vymedzením kompetencií jednotlivých rezortov. S pozitívnymi ohlasmi sa stretla aj medzinárodná konferencia Bezpečnejšia kybernetická/IKT budúcnosť: Úloha OBSE pri podpore regionálnej kybernetickej bezpečnosti, ktorú zorganizovalo slovenské predsedníctvo v OBSE. Počas konferencie Slovensko vytvorilo priestor pre prvé konzultácie OBSE s expertnými fórami OSN.

V roku 2020 bude snahou Slovenska aj naďalej udržať jednotný postoj Európskej únie v otázkach kybernetickej bezpečnosti na medzinárodnej úrovni. Bude aj naďalej posilňovať spôsobilosti reakcie Európskej únie na kybernetické hrozby. V nasledujúcom období bude nevyhnutné zamerať sa na rýchlejšiu reakciu na jednotlivé kybernetické incidenty. Slovensko bude pokračovať v nastavenej úrovni aktivít v rámci OBSE a pokračovať v prehlbovaní spolupráce s vybranými štátmi. V súvislosti s realizáciou uvedených úloh a cieľov, Slovensko v roku 2020 pripraví a prijme novú stratégiu kybernetickej bezpečnosti.

3. Multilaterálny pilier

Rok 2019 bol poznačený pokračujúcou eróziou medzinárodného prostredia, nastaveného na základe výsledkov II. svetovej vojny a upraveného po páde železnej opony.

Vzhľadom na demografický, ekonomický, politický a bezpečnostný vývoj sa asertívnejšie prejavujú aktéri medzinárodných vzťahov, ktorí majú záujem modifikovať súčasné usporiadanie. Slovensko je na strane krajín, ktoré majú záujem zachovať a ďalej posilňovať doterajšie nastavenie globálnych vzťahov založených na efektívnom multilateralizme a dodržiavaní medzinárodného práva. Tento vývoj bol aj v roku 2019 narúšaný tendenciami smerujúcimi k novej multipolarite vrátane súvisiacich zón vplyvu, alebo naopak prvkami unilateralizmu a protekcionizmu sprevádzaných rastúcim napätím, polarizáciou a politizáciou ekonomických vzťahov. Žiadna z týchto alternatív nie je v slovenskom záujme. Slovensko sa musí v tomto vývoji medzinárodnej situácie orientovať na základe národných záujmov, záväzkov z integračných zoskupení a obhajoby multilateralizmu. Slovensko je zároveň advokátom silnejšieho európskeho hlasu v globálnych otázkach. Chceme, aby EÚ bola subjektom a nie objektom preskupovania medzinárodného prostredia.

Prejavom angažovanosti Slovenska v oblasti multilateralizmu boli v roku 2019 najmä predsedníctva v OBSE a na ministerskom zasadnutí rady OECD. Slovensko podporuje aj snahy o účinnú reformu OSN, aby táto organizácia mohla naďalej zohrávať úlohu ústredného garanta multilaterálneho systému. Slovensko bude naďalej podporovať konštruktívny medzinárodný dialóg v otvorených otázkach a bude presadzovať prevenciu a mediáciu pri predchádzaní konfliktom. Určujúcimi princípmi nášho postupu budú rešpekt k pravidlám medzinárodného práva, udržateľný rozvoj a ochrana ľudských práv.

Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE)

Aktivity Slovenska boli zamerané na podporu dialógu, dôvery a stability v priestore OBSE. Úspešné pôsobenie SR ako predsedníckej krajiny v OBSE (SK OBSE) v roku 2019 sa prejavilo najmä v dosiahnutí dohôd medzi účastníckymi štátmi OBSE v otázkach schválenia rozpočtu OBSE, predĺženia mandátov misií OBSE, či konania najväčšej ľudsko-právnej konferencie v Európe (Implementačná schôdzka ľudskej dimenzie). SK OBSE vyvíjalo aktivity na ochranu a zlepšenie kvality života ľudí, s osobitným dôrazom na tých, ktorí boli zasiahnutí konfliktmi. Slovensko pritom zohrávalo úlohu nestranného mediátora. Aktivity v rámci SK OBSE boli rozdelené do **troch hlavných priorít**:

Prvú prioritu predstavovala **prevencia, mediácia a zmierňovanie dopadov konfliktov na životy ľudí**: SK OBSE venovalo veľkú pozornosť účastníckym štátom a regiónom postihnutým konfliktmi navrhovaním a presadzovaním opatrení na budovanie dôvery. Minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák ako úradujúci predseda OBSE navštívil všetky krajiny, ktoré sú v priestore OBSE postihnuté konfliktmi (Ukrajina, Moldavsko, Azerbajdžan, Arménsko, Gruzínsko), ako aj ďalšie krajiny, v ktorých pôsobia misie OBSE (krajiny Strednej Ázie a západného Balkánu). Prioritná pozornosť bola venovaná Ukrajine, kde SK OBSE presadilo viaceré opatrenia na zlepšenie situácie obyvateľov oblastí postihnutých konfliktom. Jedným z nich bola napr. oprava mosta v Stanici Luhanska. SK OBSE taktiež pôsobilo v konfliktných oblastiach prostredníctvom aktivít osobných a osobitných predstaviteľov úradujúceho predsedu OBSE. Prioritou v tejto oblasti bola aj problematika **kontroly konvenčných zbraní a opatrení na budovanie dôvery a bezpečnosti**, v rámci ktorej sa SK OBSE zamieravalo predovšetkým na podporu dôslednej a plnej implementácie jej nástrojov (Zmluva o konvenčných ozbrojených silách v Európe, Viedenský dokument 2011, Zmluva o otvorenom nebi) a diskusie o ich aktuálnej relevantnosti (najmä v súvislosti s modernizáciou Viedenského dokumentu 2011 a snahou zachovať Zmluvu o otvorenom nebi v platnosti). SR aktívne podporovala Štruktúrovaný dialóg, predovšetkým jeho smerovanie na zvyšovanie transparentnosti, znižovanie rizík a prevenciu incidentov. Zároveň spolupracovala s prebiehajúcimi predsedníctvami Fóra pre bezpečnostnú spoluprácu OBSE. 25. výročie Kódexu správania sa v politicko-vojenských aspektoch

bezpečnosti využila SR na zvýšenie povedomia o tomto dokumente a podpore jeho princípov a implementácie.

Druhou prioritnou oblasťou bolo **zaistenie bezpečnej budúcnosti**: SK OBSE sa zameralo na rozvoj tém technologického pokroku, digitalizácie a inovácií s dôrazom na využitie ich potenciálu pre bezpečnú budúcnosť regiónu OBSE. SK OBSE zároveň prispelo k podpore reformy a správy bezpečnostného sektora (konferencia v Bratislave v septembri 2019) a k posilneniu postavenia mládeže (Mládežnícke fórum v Bratislave v októbri 2019). Slovensko rovnako posunulo do popredia tému rozvoja energetickej spolupráce a bezpečnosti a podporilo zlepšenie bezpečnosti kritickej energetickej infraštruktúry prostredníctvom online vzdelávacej platformy. SK OBSE v rámci záväzkov v ľudskej dimenzii OBSE venovalo pozornosť boju proti antisemitizmu a diskriminácii z dôvodu vierovyznania alebo náboženstva (konferencia v Bratislave vo februári 2019), prevencii mučenia, posilneniu postavenia žien v spoločnosti či zraniteľných skupín. Organizáciou doplnkových stretnutí v ľudskej dimenzii prispelo k zachovaniu otvoreného dialógu s občianskou spoločnosťou.

Tretou prioritou bolo **presadzovanie efektívneho multilateralizmu**. Úsilie v oblasti riadenia a vnútornej správy OBSE bolo zavŕšené viacerými úspechmi, predovšetkým sa podarilo presadiť nárast finančných zdrojov pre inštitúcie OBSE, ako aj schválenie zmien vo finančných príspevkoch účastníckych štátov OBSE. SK OBSE dosiahlo predĺženie mandátu Osobitnej pozorovacej misie OBSE na UA (SMM) a schválenie jej nového rozpočtu. Za úspech možno považovať aj začiatok revízie rámca spolupráce OBSE s Európskou úniou a s OSN. Slovensko sa stalo prvou predsedajúcou krajinou, ktorá implementovala rámec spolupráce medzi OBSE a Európskou úniou, ktorý bol dohodnutý v decembri 2018. Výsledkom spolupráce OBSE – Európska únia je realizáciu projektov v oblastiach spoločného záujmu. SK OBSE v spolupráci s MO SR pripravilo rad aktivít, podujatí a projektov, zameraných na podporu vzájomného dialógu medzi účastníckymi štátmi OBSE, podporu vojenskej spolupráce a prehlbovanie vojenských kontaktov.

Vyvrcholením predsedníctva SR bolo zasadnutie **Ministerskej rady OBSE** 5.-6. decembra 2019 v Bratislave. Na Ministerskej rade sa podarilo prijať dôležité rozhodnutia o predsedníctvach OBSE v rokoch 2021 (Švédsko) a 2022 (Poľsko). Väčšina účastníkov podporila dokument pod názvom **Bratislavská výzva**, ktorý predstavil minister Miroslav Lajčák. Výzva pripomína, že v súčasnosti sú ohrozené princípy a ciele, pre ktoré organizácia vznikla. Dokument apeluje na väčšiu flexibilitu a ochotu ku kompromisom účastníckych štátov OBSE a zdôrazňuje, že je potrebné o multilateralizme nielen hovoriť, ale ho aj reálne naplňať. Ministerskej rade OBSE predchádzalo úspešné neformálne stretnutie ministrov zahraničných vecí účastníckych štátov OBSE v júli 2019 vo Vysokých Tatrách.

SR bude aj v roku 2020 pokračovať v aktívnom presadzovaní svojich záujmov v OBSE, aj prostredníctvom členstva v predsedníckej Trojke OBSE (spolu s Albánskom a Švédskom) a zároveň **bude predsedat' Skupine ázijských partnerov pre spoluprácu s OBSE (APCG)**. Ako predsednícka krajina APCG v priebehu roka 2020 SR zorganizuje viacero tematických zasadnutí k aktuálnym otázkam po dohode s partnerskými krajinami APCG a taktiež bude zodpovedať za prípravu výročnej Ázijskej konferencie OBSE.

Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD)

Rok 2019 sa niesol v znamení príprav a realizácie **slovenského predsedníctva na zasadnutí Rady OECD na úrovni ministrov (MCM)**, ktoré sa uskutočnilo 22.-23. mája 2019. Slovensko predsedalo OECD po prvýkrát od svojho vstupu do organizácie (2000). Témou slovenského predsedníctva MCM 2019 bolo **Využitie digitálnej transformácie pre udržateľný rozvoj: príležitosti a výzvy**. Slovensko tým vytvorilo platformu pre ministerský dialóg na aktuálne témy ako sú zdaňovanie digitálnej ekonomiky, zručnosti v digitálnom veku a obchod v ére digitálnej transformácie. Za úspech možno považovať schválenie spoločného

Ministerského vyhlásenia, zverejnenie Vyhlásenia slovenského predsedníctva MCM, ako aj prijatie právnych nástrojov OECD: Odporúčanie o umelej inteligencii; revidované Liberalizačné kódy pohybu kapitálu, Odporúčanie k pravidlám v boji proti korupcii a za integritu v štátnych podnikoch a Deklarácia o inováciách vo verejnom sektore. Intenzitu vzájomnej spolupráce potvrdili aj viaceré návštevy GT OECD Ángela Gurríu a ďalších zástupcov OECD v SR v priebehu celého roka. Vo februári 2019 GT OECD osobne predstavil Ekonomický prehľad SR, jeden z najvýznamnejších analytických výstupov OECD voči členským krajinám. V roku 2020 začne OECD s prípravou Ekonomického prehľadu SR 2021, ktorého súčasťou bude štrukturálna a politická misia na Slovensku. Aktivity SR budú v roku 2020 vhodne reflektovať aj 20. výročie vstupu SR do OECD.

SR aj v roku 2019 intenzívne spolupracovala s energetickými agentúrami OECD - Medzinárodnou energetickou agentúrou (IEA) a Agentúrou OECD pre jadrovú energiu (NEA) a táto spolupráca bude pokračovať aj v roku 2020, vrátane implementácie ministerských mandátov zo zasadnutia riadiacej rady IEA z decembra 2019. Slovensko rovnako aktívne presadzovalo svoje záujmy aj na zasadnutiach orgánov a výborov OECD a aplikovalo odporúčania OECD v sektorových politikách. V roku 2019 sme realizovali 7 bilaterálnych projektov s OECD financovaných z Mechanizmu spoločných projektov SR-OECD, ktoré boli zamerané na aktuálne témy, akými sú vplyv automatizácie na pracovné miesta v SR, koncept *smart cities* ako nástroj udržateľného rozvoja slovenských miest, zlepšenie služieb štátu s využitím technológií *blockchain* či tvorba strategických výhľadových štúdií a scenárov. V roku 2020 by mali krajiny Inkluzívneho rámca pre problematiku narúšania základu a presunu ziskov (BEPS) dosiahnuť dohodu o spôsobe zdaňovania digitálnej ekonomiky (mandát OECD z G20), na čom Slovensko aktívne participuje.

Organizácia Spojených národov (OSN)

Slovensko sa v roku 2019 zameriavalo na tri vzájomne previazané priority: **1. predchádzanie konfliktom, mier a bezpečnosť, 2. udržateľný rozvoj a ochrana klímy a 3. angažovanosť v oblasti globálnych výziev.** Sme dôrazným podporovateľom multilateralizmu so silnou a efektívnou OSN v jeho strede. Táto podpora vychádza z presvedčenia, že medzinárodné spoločenstvo na to, aby bolo schopné reagovať na globálne krízy, výzvy a hrozby, potrebuje účinný multilaterálny systém založený na univerzálnych pravidlách a hodnotách. Slovensko preto na pôde OSN podporilo nemecko-francúzsku iniciatívu **Aliancia za multilateralizmus** a aktívne prispieva k **partnerstvu Európskej únie a OSN** v utváraní a plnení globálnej agendy.

V oblasti predchádzania konfliktom a podpore mieru a bezpečnosti zostáva našim nosným príspevkom pôsobenie 241 slovenských vojakov a 5 policajtov v mierovej misii **UNFICYP** na Cypre. Slovensko prevzalo politický záväzok pomôcť prispôsobiť mierové operácie a krízový manažment OSN budúcnosti. Od r. 2020 bude Slovensko na dva roky členom **Komisie OSN pre budovanie mieru**, ktorá je hlavnou platformou OSN na pomoc pri obnove spoločností po skončení konfliktu a zabezpečení trvalého mieru. V kontexte riešenia bezpečnostných výziev a predchádzania konfliktom bude Slovensko pokračovať v úspešnej angažovanosti v oblasti **reformy bezpečnostného sektora.**

Rok 2019 bol rozhodujúci pre opatrenia v oblasti udržateľného rozvoja a klímy na úrovni OSN. MZVEZ SR ako gestor implementácie **Agendy 2030** vo vonkajšom prostredí dlhodobo úzko spolupracuje s Úradom podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu, ktorý je garantom vnútroštátnej dimenzie. Slovensko podporuje implementáciu Agendy 2030, čo v septembri 2019 potvrdilo pripojením sa k **politickej deklarácii OSN o udržateľnom rozvoji.** Dôraz kladieme na prepojenie vnútorných a vonkajších politik idúcich za rámec rozvojovej spolupráce. Nemenej dôležitými nástrojmi je plnenie záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných dohôd, osobitne v oblasti životného prostredia, ľudských práv, transferu

skúseností, či napĺňania ekonomických cieľov SR. V roku 2020 bude MZVEZ SR klásť dôraz na implementáciu cieľov na národnej a medzinárodnej úrovni a taktiež na spoločnú prípravu **druhej správy o národnom pokroku SR v implementácii priorit Agendy 2030**, ktorú predstaví na zasadnutí Politického fóra na vysokej úrovni pre udržateľný rozvoj v roku 2021.

Slovensko bude ďalej posilňovať svoju angažovanosť s cieľom podporovať dosiahnutie cieľov **Parížskej klimatickej dohody** a zdôrazňovať synergie medzi opatreniami v oblasti klímy a plnením cieľov udržateľného rozvoja. Sme odhodlaní prispieť k zvýšeniu globálnej ambície a podporiť vykonávanie vnútroštátne stanovených príspevkov a ísť príkladom v prijímaní opatrení v oblasti klímy na všetkých frontoch.

V roku 2019 SR posilnila svoju spoluprácu s agentúrami OSN, najmä s UNDP, UNICEF, UNESCO a WHO. Vo februári 2019 bol Národný ústav tuberkulózy, pľúcnych chorôb a hrudníkovej chirurgie vo Vyšných Hágoch vyhlásený za Kolaboratívne centrum WHO pre prácu s marginálnymi skupinami obyvateľstva v rámci stredoeurópskeho regiónu.

Slovensko prijalo konkrétne opatrenia na riešenie problematiky utečencov. Finančne podporilo Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov a zaviazalo sa pokračovať v realizácii humanitárnych a post-humanitárnych projektov na Blízkom východe v prospech utečencov a hostiteľskej komunity.

K prioritám v oblasti **presadzovania kandidatúr Slovenska** do medzinárodných inštitúcií bude v r. 2020 patriť kampaň na miesto nestáleho člena Bezpečnostnej rady OSN na roky 2028-2029, člena Hospodárskej a sociálnej rady OSN na roky 2023 – 2025 a podpora kandidatúry Petra Tomku do Medzinárodného súdneho dvora na obdobie 2021- 2030.

Pripomenutie si **75. výročia vzniku OSN** v roku 2020 využijeme aj na priblíženie tejto organizácie širšej verejnosti a najmä mladým ľuďom na Slovensku. Naším cieľom bude interaktívne prezentovať kľúčové témy OSN, ako sú Agenda 2030, zmena klímy a mier a bezpečnosť, ktoré sa priamo dotýkajú života ľudí na Slovensku.

Ľudské práva

Základnou premisou SR je, že bezpečnosť vo svete nemožno dosiahnuť bez rešpektovania ľudských práv, zabezpečenia udržateľného rozvoja a fungujúcich demokratických inštitúcií, čo je základom slobody, spravodlivosti a mieru.

Slovensko ako člen **Rady OSN pre ľudské práva (HRC)** bude pokračovať v napĺňaní svojich tematických priorit, ktorými sú presadzovanie práv dieťaťa, boj proti všetkým formám rasizmu, xenofóbie, extrémizmu, intolerancie a nenávisťi, ako aj antisemitizmu. Podporovať bude aj slobodu vyznania a viery. Od januára 2020 SR zastáva post **podpredsedu HRC**. Vo vedení HRC sa podieľa na dialógu o ľudsko-právnych otázkach a predkladá odporúčania Valnému zhromaždeniu OSN pre ďalší rozvoj medzinárodného práva v oblasti ľudských práv.

Slovensko 28.1.2019 úspešne absolvovalo svoje **univerzálne periodické hodnotenie** v HRC a v októbri 2019 dialógy s Výborom OSN pre nedobrovoľné zmiznutia a Výborom OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva, kde obhajovala pokrok pri implementácii týchto dohovorov v podmienkach SR.

V roku 2020 si medzinárodné spoločenstvo pripomenie výročia viažuce sa k ukončeniu 2. svetovej vojny. SR sa zapojí do multilaterálnych podujatí konaných pri tejto príležitosti, vrátane platformy **Medzinárodnej aliancie pre pripomínanie holokaustu (IHRA)**.

MZVEZ SR 5.3.2019 zorganizovalo v Ženeve okrúhly stôl s osobitným vyslancom EÚ pre otázky **slobody vyznania a viery** mimo EÚ Jánom Figel'om, ktorý hľadal odpovede na otázky koexistencie a vzájomného prepojenia základných slobôd: slobody prejavu a slobody vyznania s fenoménom náboženskej neznášanlivosti. SR 30.4.2019

spoluorganizovala v Ženeve aj podujatie na podporu ratifikácie Opčného protokolu o procedúre oznámenia k **Dohovoru o právach dieťaťa**.

Medzinárodné právo

Medzi dlhodobé priority Slovenska patrí podpora dodržiavania medzinárodného práva. Slovensko podporuje **Medzinárodný súdny dvor** (MSD), ktorý je garantom uplatňovania noriem medzinárodného práva. Osobitný vzťah Slovenska k MSD determinuje dlhoročné pôsobenie Petra Tomku na poste sudcu.

SR aktívne vystupuje na podporu **Medzinárodného trestného súdu** (MTS) na multilaterálnych i bilaterálnych fórach. V rokoch 2018-2020 je členom Byra zhromaždenia zmluvných strán Rímskeho štatútu MTS a zároveň zastáva funkciu podpredsedu zhromaždenia. Ratifikáciou dodatkov k článku 8 Rímskeho štatútu MTS v apríli 2019 prispelo Slovensko k posilneniu medzinárodného trestného práva a kompetencií MTS ako ochrancu medzinárodnej trestnej spravodlivosti.

Stály predstaviteľ SR pri OSN predsedal (7.11.-20.11.2019) **šiestemu výboru 74. zasadnutia VZ OSN**. Uvedené predsedníctvo bolo hodnotené ako úspešné. Ide o právny výbor, v rámci ktorého sú prerokúvané medzinárodnoprávne aspekty súčasných globálnych výziev.

Slovensko na základe záujmu **Stáleho arbitrážneho dvora** (SAD) o zriadenie *ad hoc* úradovne na území SR začne so SAD rokovať o uzatvorení hosťiteľskej zmluvy. SAD patrí k historicky najstarším orgánom riešenia medzinárodných sporov a jeho podporou SR mieni posilniť dodržiavanie medzinárodných pravidiel práva.

Rada Európy

SR v roku 2019 aktívne participovala na riešení politickej i finančnej krízy Rady Európy (RE). Úspechom slovenskej diplomacie bolo vymenovanie veľvyslancu Drahoslava Štefánka za osobitného predstaviteľa generálnej tajomníčky RE pre otázky migrácie a utečencov.

SR sa v súčasnosti nachádza v 5. kole monitoringu plnenia záväzkov vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov a Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín.

V roku 2020 bude SR podporovať reformy organizácie pod vedením novej generálnej tajomníčky RE zamerané na ochranu jej paneurópskeho a hodnotového charakteru. Prvým krokom by malo byť nájdenie dohody medzi Výborom ministrov RE a Parlamentným zhromaždením RE ohľadne mechanizmu riešenia sporných záležitostí.

Dynamika globálneho prostredia

Medzinárodné prostredie sa vyznačuje čoraz intenzívnejším súperením mocností v geopolitickej, ekonomickej a technologickej oblasti, rastom medzinárodného napätia, oslabovaním multilateralizmu a regionálnymi krízami i v bezprostrednom susedstve Európskej únie. Rastie tlak na vymedzenie sa Európskej únie vo vzťahu k týmto zmenám. V záujme Slovenska je rozvoj a podpora takých politík Európskej únie, ktoré budú schopné formovať susedstvo Európskej únie a zvýšiť jej globálnu viditeľnosť a vplyv. Aj preto sme sa v roku 2019 usilovali o posilnenie jednoty Európskej únie v oblasti spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky a zároveň prispievali k riešeniam problémov v intenciách našich záujmov a hodnôt.

Aj v roku 2020 bude Slovensko prispievať k napĺňaniu ambície Európskej únie byť dôležitým hráčom na medzinárodnej scéne schopným riešiť globálne výzvy, ktoré majú dopad na bezpečnosť, stabilitu a prosperitu Európskej únie. Prioritou Slovenska v roku 2020 bude

presadzovanie slovenských zahraničnopolitických záujmov v súlade s podporou zvyšovania akcieschopnosti spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky Európskej únie.

Ázia bola hlavným javiskom globálnych posunov, ktoré sa odrazili najmä v súperení medzi Čínou a Spojenými štátmi, a ktoré sa prenášali aj do širšieho euroázijského prostredia. Iniciatíva pás a cesta prináša príležitosti na spoluprácu, ale aj rast vplyvu Číny čoraz bližšie k Európe. Európska únia na vývoj reagovala novým strategickým výhľadom z marca 2019. V roku 2020 sa uskutočnia dva samity Európska únia-Čína, ako aj samit vo formáte 17+1. Ázijská dynamika sa v roku 2019 prejavila aj nárastom kontaktov medzi SR a Japonskom na najvyššej a vládnej úrovni. Zintenzívnenie politického dialógu predstavuje dôležitý impulz k rozširovaniu spolupráce v roku 2020 v súvislosti so 100. výročím nadviazania bilaterálnych vzťahov s Japonskom. Vzťahy sa posilnili aj s Kórejskou republikou a Indiou. Rastie tiež význam spolupráce v oblasti bezpečnosti. Slovensko podporilo implementáciu bezpečnostnej stratégie Európskej únie v Ázii vrátane podpory politiky kritickej angažovanosti Európskej únie voči KĽDR a nadviazania spolupráce s Indonéziou oblasti boja proti terorizmu. Na posilnenie spolupráce medzi Európou a Áziou v oblasti bezpečnosti Slovensko využije aj svoje predsedníctvo v Skupine ázijských partnerov pre spoluprácu s OBSE (APCG) v roku 2020.

Oblasť Blízkeho východu a severnej Afriky bola naďalej neuralgickým bodom medzinárodných vzťahov. Hlavnými výzvami zostávajú ozbrojené konflikty a nebezpečenstvo terorizmu v Sýrii, Iraku, Líbyi, Jemene a Afganistane, divergencia pohľadov na blízkovýchodný mierový proces a osud Spoločného komplexného akčného plánu (JCPOA) v Iráne. Slovensko podporuje úsilie medzinárodného spoločenstva o mierové, spravodlivé a komplexné vyriešenie palestínsko-izraelského konfliktu a v tomto smere konzistentne obhajovalo spoločnú líniu EÚ a príslušné rezolúcie BR OSN. So znepokojením sledujeme vývoj v otázke implementácie JCPOA. Slovensko v rámci Európskej únie podporuje úsilie o zachovanie JCPOA a jej dodržiavanie. Slovensko takisto podporuje spoločné úsilie v rámci Európskej únie a OSN o politické riešenie konfliktov v Sýrii, Jemene a Líbyi a aktívne prispieva k stabilizácii situácie v Iraku a Afganistane účasťou na výcvikových misiách. Záujmom SR je podpora preventívnej diplomacie, ktorá by deeskalovala napätie v regióne a zabránila vzniku ďalších konfliktov. Stabilizácia regiónu bude aj v roku 2020 jedným z cieľov zahraničnej politiky SR, so zámerom premeniť túto oblasť zo zdroja bezpečnostných problémov a migračných tlakov na oblasť dobrého susedstva a pragmatickej spolupráce. Slovensko bude v ďalšom období presadzovať udržanie jednotného, avšak pružnejšieho a efektívnejšieho prístupu Európskej únie.

Afrika ponúka viacero príležitostí na využitie potenciálu expandujúceho trhu podporovaného demografickým a ekonomickým rastom afrických krajín. Výzvou zároveň je predpokladané zdvojnásobenie africkej populácie do roku 2050, ako aj rastúce dopady klimatických zmien a súvisiace výzvy v oblasti mieru a bezpečnosti, migrácie a socio-ekonomických potrieb kontinentu. Tieto trendy, ako aj strategické surovinové zásoby kontinentu sú čoraz viac predmetom záujmu globálnych mocností. Slovensko potvrdilo angažovanosť v Afrike konkrétnymi projektmi v oblasti rozvojovej spolupráce, napr. v Keni, ale tiež prostredníctvom spoločného projektu V4+Nemecka v Maroku. Impulz aj pre slovenské aktivity v Afrike môže znamenať zámer novej EK vypracovať komplexnú stratégiu EÚ pre Afriku, aj s výhľadom na samit Európska únia - Afrika.

Politický, ekonomický aj environmentálny vývoj v **Latinskej Amerike** bol taktiež dynamický a v priebehu roka 2019 vyústil do série politických kríz. Vzhľadom na geografickú dimenziu sa SR bude aj naďalej snažiť primárne o ekonomickú spoluprácu s krajinami regiónu.

II. SUSEDSTVO SR

1. Bezprostredné susedstvo SR

Východiskovou prioritou zahraničnej a európskej politiky SR je rozvoj dobrých susedských vzťahov. Kvalita a výsledky tejto spolupráce sú dôležitým faktorom stability a prosperity nielen v regióne, ale aj v priestore Európskej únie. Tradične máme nadštandardné vzťahy s Českou republikou. Vzťahy s ďalšími susedmi mali v roku 2019 tiež pozitívnu bilaterálnu dynamiku, ktorej dodával osobitný impulz kontext 30. výročia obnovenia demokracie v krajinách strednej Európy.

V júni 2019 Slovensko zavŕšilo svoje ročné predsedníctvo vo V4, ktorá pre nás zostáva, aj napriek existujúcim výzvam, relevantným regionálnym formátom s pridanou hodnotou v susedskej, európskej aj v globálnej relácii. Osobitný význam má budovanie severojužných infraštruktúrnych prepojení, ktoré majú zásadný význam pri diverzifikácii historicky dominantného východno-západného trasovania.

V roku 2020 sa bude SR usilovať o kontinuitu dobrých susedských vzťahov a ich rozvoj nielen v bilaterálnom rámci, ale aj s využívaním potenciálu regionálnych zoskupení. Popri Vyšehradskej a Slavkovskej spolupráci musí SR priebežne vyhodnocovať a pružne reagovať aj na novú regionálnu dynamiku, ktorú prinášajú novšie formáty, ako sú Trojmorie, 17+1, či B9.

Hlavou výzvou v susedskej politike SR zostáva pokračujúci vojnový konflikt na Ukrajine a s ním súvisiace bezpečnostné, politické a hospodárske dôsledky pre náš región. Nádej prinieslo oživenie Normandského formátu koncom roka 2019, zachovanie dynamiky ktorého bude Slovensko podporovať aj v roku 2020 vychádzajúc z premisy, že stabilné riešenie konfliktu na Ukrajine je možné dosiahnuť len mierovými prostriedkami v rámci Minských dohôd.

Česká republika

V roku 2019 pokračoval mimoriadne intenzívny dialóg na vysokej politickej úrovni. V poradí 7. spoločné zasadnutie vlád vo Valticiach v novembri 2019, na ktorom sme si pripomenuli 30. výročie Nežnej revolúcie, vygenerovalo nové spoločné projekty, najmä v oblasti obrany, vnútra, dopravy, kultúry a životného prostredia.

Zámerom Slovenska v roku 2020 je koordinovať pozície s Českom pri realizácii politik Európskej únie. Slovensko a Česko identifikujú tiež možnosti posilnenia potenciálu V4 pre užšiu obrannú spoluprácu v oblasti obstarávania munície. Spoločne podporia založenie spoločného podniku medzi Slovenským plynárenským priemyslom a Českými energetickými závodmi, vytvoria vhodné podmienky pre zriadenie spoločnej výskumno-vývojovej platformy v oblasti elektromobility a osobitný dôraz položia na pokračovanie projektov cezhraničnej spolupráce. Slovensko podporí rozvoj klasického a vysokorýchlostného železničného spojenia medzi Slovenskom a Českom a v strednej Európe, zadefinuje právny rámec na poskytovanie cezhraničnej záchranej zdravotnej služby a na základe novej zmluvy o policajnej spolupráci zefektívni spoluprácu bezpečnostných orgánov oboch krajín. SR bude naďalej podporovať aj rozvoj cezhraničného projektu v oblasti energetiky – smart grid projekt ACON.

Maďarsko

V roku 2019 boli dvojstranné vzťahy medzi Slovenskom a Maďarskom konštruktívne, čomu napomáhala i pragmatická atmosféra potvrdzovaná pravidelnými stykovými aktivitami na najvyššej úrovni. Prostredníctvom konkrétnych projektov pokračovalo rozširovanie a skvalitňovanie cezhraničnej energetickej a dopravnej infraštruktúry (práce na elektrizačných prepojeniach medzi SR a MR, výstavba mosta Komárno-Komárom, budovanie prepojenia rýchlostnej cesty M15-D2).

Takto nastavenú pragmatickú spoluprácu bude SR podporovať aj v nasledujúcom období. Bude pritom využívať spoločné mechanizmy, vytvorené Zmluvou o dobrom susedstve a priateľskej spolupráci, ktorej 25. výročie si pripomenieme v roku 2020.

Poľsko

Vzťahy Slovenska s Poľskom sa vyznačovali pokračujúcim dynamickým dialógom, vrátane aktivít na najvyššej úrovni. Bilaterálne stretnutia aj platforma V4 boli využívané na konzultácie k agende Európskej únie. Pokračuje budovanie cezhraničnej infraštruktúry, tak cestnej (prepojenie D3-S1 a príprava prepojenia R4-S19), ako aj energetickej (výstavba plynového prepojenia medzi SR a Poľskom, s termínom dokončenia v r. 2021).

V roku 2020 by malo nové impulzy vzájomnej spolupráci dať spoločné zasadnutie vlád na Slovensku. Zvýšenú pozornosť budeme venovať rozvoju hospodárskych vzťahov s ohľadom na ich regionálnu diverzifikáciu. Popri bilaterálnej dimenzii sa Slovensko sústreďí aj na spoluprácu v programovej príprave poľského predsedníctva vo V4 (júl 2020-jún 2021).

Rakúsko

Vývoj vzťahov medzi Slovenskom a Rakúskom sa niesol v pozitívnom trende ostatného obdobia. Na vysokej úrovni pokračoval pravidelný politický dialóg zameraný na hľadanie prienikov v záujme riešenia aktuálnych globálnych a európskych výziev, ako aj na kontinuálne prehlbovanie hospodárskej a cezhraničnej spolupráce. Zrealizovali sa bilaterálne návštevy na najvyššej úrovni, pracovné stretnutie ministrov zahraničných vecí i spoločné podujatia pripomínajúce si 30. výročie pádu železnej opony. Existujúce názorové rozdiely v oblasti jadrovej energetiky sa v kvalite dialógu a spolupráce neodrazili.

Prioritou pre nadchádzajúce obdobie bude zachovanie vysokej kvality bilaterálnych vzťahov v novom volebnom cykle oboch krajín. Slovensko bude pokračovať v podpore vstupu slovenských firiem na rakúsky trh. V centre pozornosti zostane podpora projektov dopravnej infraštruktúry, vrátane ich dobudovania a modernizácie. Potenciál na zlepšenie vidíme aj v oblasti cezhraničnej spolupráce.

Ukrajina

Ukrajina je najväčším susedom Slovenska a máme prirodzený záujem na zachovaní jej suverenity, územnej celistvosti, stability a prosperity. SR odsudzuje anexiu Krymu a podporuje mierové riešenie konfliktu na Donbase v súlade s Minskými dohodami. Nemennou zostáva aj pozícia Slovenska ohľadom práva Ukrajiny slobodne si zvoliť svoje zahranično-politické a bezpečnostné ukotvenie. Slovensko podporuje jej približovanie k Európskej únii a NATO. V priebehu roka 2019 došlo k zintenzívneniu politického dialógu na úrovni prezidentov (návšteva prezidentky Zuzany Čaputovej v Kyjeve v septembri 2019) a predsedov vlád (návšteva premiéra Volodymyra Hrojsmana v Bratislave v apríli 2019). Minister Miroslav Lajčák aj v pozícii úradujúceho predsedu OBSE uskutočnil v roku 2019 štyri cesty na Ukrajinu, vrátane dvoch návštev línie dotyku na Donbase a bilaterálnych rokovaní. Výsledkom dialógu je dobrá kvalita dvojstranných vzťahov, rastúci objem obchodnej výmeny a prehlbovanie spolupráce v energetickej, dopravnej, vzdelávacej a humanitárnej oblasti.

Slovensko bude aj v roku 2020 podporovať suverenitu a územnú celistvosť Ukrajiny v jej medzinárodne uznaných hraniciach. Cieľom bude zintenzívňovať spoluprácu vo všetkých oblastiach spoločného záujmu s dôrazom na rozvoj politického dialógu a prehlbovanie spolupráce v oblasti obchodu, energetickej efektívnosti, strojárstva, dopravy, ako aj vzdelávania a medicíny. Medzi prioritami zostáva aj zachovanie ukrajinskej prepravnej trasy ruského plynu do Európskej únie.

Vyšehradská spolupráca

V roku 2019 zastávala V4 ústredné miesto v realizácii slovenskej susedskej a regionálnej politiky. V júni 2019 vyvrcholil druhý polrok predsedníctva Slovenska vo V4 charakterizovaný vysokou intenzitou aktivít, pozitívnou agendou a pokračujúcim dialógom s významnými partnermi vo formáte V4+.

Pri naplňaní priorít nášho predsedníctva, ktorými boli *Silná Európa, Bezpečné prostredie a Inteligentné riešenia*, spočívalo ťažisko na pridanej hodnote a spoločných záujmoch. V4 sa zasadzovala za zachovanie silnej pozície politiky súdržnosti, spoločnej poľnohospodárskej politiky, ako aj ďalších európskych politík, ktoré výrazne prispievajú k rastu Európskej únie a zamestnanosti. Dosiahol sa pokrok v príprave projektu vysokorýchlostnej železnice a do stavu pohotovosti bola v období od 1. júla do 31. decembra 2019 uvedená spoločná Bojová skupina Európskej únie krajín V4. Vysoko hodnotené sú formáty V4+ s krajinami západného Balkánu a Východného partnerstva. Krajiny V4 sa dohodli, že vyvinú maximálne úsilie, aby si región západného Balkánu a politika rozširovania, ako aj rozvoj Východného partnerstva udržali dôležité miesto v rámci priorít novej Európskej komisie a nového Európskeho parlamentu.

V4 bude aj v roku 2020 predstavovať prioritný formát našej regionálnej spolupráce. Slovensko bude pokračovať v úsilí o zlepšenie vnímania V4, hľadať konštruktívne riešenia a pragmatickú spoluprácu v oblastiach, kde máme s partnermi V4 spoločné záujmy a postoje. V4 budeme naďalej využívať ako užitočnú konzultačnú platformu nielen na presadzovanie spoločných regionálnych záujmov, ale aj na prispievanie k celoeurópskym riešeniam výziev, pred ktorými Európska únia stojí. K pozitívnemu zviditeľneniu vyšehradskej spolupráce chceme využiť aj 20. výročie založenia Medzinárodného vyšehradského fondu v roku 2020.

Slavkovský formát

Na aktivity tejto trilaterálnej platformy, ktoré boli v 1. polroku 2019 formované českým predsedníctvom, nadviazalo slovenské predsedníctvo (od 1.7.2019 do 30.6.2020). Spolupráca pokračovala najmä v agende európskych záležitostí, medzinárodného práva a rozvojovej spolupráce a posilnená bola parlamentná dimenzia. Nový ročný pracovný plán pripravený slovenským predsedníctvom sleduje realistické ciele v sektorovej spolupráci a posilňovanie synergie v rámci EÚ, a to aj s využívaním formátu S3+.

2. Východná Európa

Približovanie sa krajín Východného partnerstva k Európskej únii, prehlbovanie vzájomných vzťahov a spolupráce, posilňovanie ich prosperity a podpora reforiem partnerov zostávajú prioritným záujmom SR. Slovensko podporuje Východné partnerstvo v záujme budovania demokratických inštitúcií, bezpečnosti, stability a prosperity svojho susedstva. Východné partnerstvo hodnotíme ako úspešnú politiku Európskej únie a Slovensko bude naďalej klásť v Európskej únii politický dôraz na jej rozvoj. V prebiehajúcej diskusii o jej budúcom smerovaní kladieme dôraz na posilnenie diferenciacie partnerov, budovanie právneho štátu a demokracie, prehlbovanie sektorovej integrácie partnerov, zvyšovanie mobility a medziludských kontaktov, a rozvoj dialógu o otázkach bezpečnosti a odolnosti partnerov. Na nadchádzajúcom samite Východného partnerstva v júni 2020 v Bruseli bude Slovensko podporovať prijatie nových cieľov spolupráce, ktoré budú odrážať potreby a ambície partnerov a zároveň očakávania Európskej únie a spoločne prijaté záväzky. SR má pri zachovaní slobody strategickej voľby smerovania východných partnerov záujem aj na rozvoji vyvážených vzťahov s Ruskom a realizuje principiálnu politiku zohľadňujúcu obmedzenia vyplývajúce zo sankcií EÚ voči Rusku. Ďalší vývoj v tejto otázke bude závisieť predovšetkým od pokroku pri riešení konfliktu na Ukrajine.

Východné partnerstvo

V roku 2019 si Slovensko spolu s EÚ pripomenulo **10 rokov Východného partnerstva**. Pri tejto príležitosti začala diskusia o jeho budúcnosti. Najväčší pokrok bol dosiahnutý v spolupráci s Gruzínskom, Moldavskom a Ukrajinou, najmä v oblasti harmonizácie ich práva s právom Európskej únie, politického pridruženía a ekonomickej integrácie s Európskou úniou (prijaté asociačné dohody a dohody o prehľbenej zóne voľného obchodu, bezvízový režim). V roku 2019 pokračovala implementácia priorít stanovených summitom EÚ a Východného partnerstva v roku 2017 (20 cieľov do roku 2020). SR v rámci svojho predsedníctva vo V4 v roku 2019 zorganizovala výročné **ministerské stretnutie krajín V4 a Východného partnerstva** (6.5.2019, Bratislava), na ktorom ministri podporili myšlienku, aby základom Východného partnerstva aj v budúcnosti zostali inkluzivita, diferenciacia, kondicionalita a rešpektovanie spoločných hodnôt. Slovensko sa aktívne zapojilo do **diskusie o budúcnosti Východného partnerstva po roku 2020** predložením viacerých návrhov a odporúčaní s dôrazom na dosiahnuteľné a zároveň motivujúce ciele v oblasti väčšej diferenciacie partnerov, posilnenia sektorovej integrácie, rozpracovania spolupráce v oblasti bezpečnosti, ako aj odolnosti partnerov a zlepšenia celkovej komunikácie.

Najdôležitejším momentom vo vzťahu EÚ ku krajinám Východného partnerstva v roku 2020 bude nadchádzajúci **júnový summit Východného partnerstva**. Slovensko na ňom bude presadzovať schválenie ambiciózných cieľov a priorít spolupráce na nasledujúce obdobie. V rámci nových priorít bude Slovensko podporovať posilňovanie právneho štátu a demokracie v partnerských krajinách, prehlbovanie ich sektorálnej integrácie a harmonizácie s normami Európskej únie, ich postupnú integráciu do jednotného trhu Európskej únie, zvyšovanie mobility a konektivity a rozvoj dialógu o otázkach bezpečnosti.

SR na rozvoj vzťahov s krajinami Východného partnerstva intenzívne využívala aj **bilaterálny dialóg**. Minister Miroslav Lajčák vo funkcii úradujúceho predsedu OBSE v roku 2019 počas návštev regiónu bilaterálne rokoval so všetkými partnerským krajinami, kde pôsobia misie OBSE. Potvrdením nášho posilneného záujmu o rozvoj politickej a obchodno-ekonomickej spolupráce s krajinami Južného Kaukazu bolo tiež zriadenie zastupiteľských úradov SR v Azerbajdžane a v Arménsku v roku 2019. Ich otvorenie prispeje k efektívnejšiemu presadzovaniu zahraničnopolitických záujmov SR s dôrazom na obchodno-ekonomickú spoluprácu, ako aj ochranu záujmov slovenských občanov a podnikateľských subjektov v teritóriu.

Rusko

Zahraničná politika voči Rusku bude aj naďalej úzko koordinovaná v rámci Európskej únie a NATO, pričom Slovensko sa v bilaterálnej relácii sústreďí na hospodársku oblasť a medziľudské kontakty. Sankcie Európskej únie voči Rusku pokračujú v dôsledku nedostatočného pokroku v plnení Minských dohôd. Slovensko v tejto súvislosti víta oživenie Normandského procesu a cieľom pre rok 2020 bude podpora pre udržanie tejto pozitívnej dynamiky. V roku 2019 bola vrcholom dvojstranných vzťahov návšteva predsedu vlády Petra Pellegriniho v Rusku. Intenzívny dialóg prebiehal aj na úrovni ministrov zahraničných vecí. Rokovania potvrdili pragmatický charakter bilaterálnych vzťahov a obojstranný záujem o zachovanie ich dynamiky s dôrazom na obchodnoekonomickú oblasť, vzdelávanie a kultúru. Konkrétne projekty spolupráce boli posúdené počas 20. zasadnutia Medzivládnej komisie pre obchodno-hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu v Soči. Prioritou Slovenska aj v ďalšom období bude udržanie tranzitu ruského plynu cez Ukrajinu do Európy. Pozitívne hodnotíme dosiahnutie dohody medzi Ruskom a Ukrajinou koncom decembra 2019 o tranzite ruského plynu na najbližších 5 rokov. Pokračoval tiež intenzívny

medziparlamentný dialóg na najvyššej úrovni, ako aj v rámci regionálnej skupiny priateľstva medzi NR SR a oboma komorami ruského Federálneho zhromaždenia.

3. Juhovýchodná Európa

Západný Balkán patrí k tradičným prioritám slovenskej zahraničnej politiky. Reflektuje to skutočnosť, že situácia v tomto regióne má priamy vplyv na stabilitu, bezpečnosť a prosperitu strednej Európy. Za najefektívnejší nástroj stabilizovania západného Balkánu dlhodobo považujeme jeho európsku a transatlantickú integráciu, približovanie jeho právneho prostredia a hodnotovej orientácie k Európskej únii a NATO a realizáciu súvisiacich reforiem. Západný Balkán mal navyše vždy veľký geopolitický význam pre európsky kontinent, čo sa v ostatných rokoch potvrdilo v kontexte migrácie, ako aj nárastu záujmu globálnych mocností oň. Slovensko bude aj v roku 2020 pokračovať v úsilí o dodanie novej dynamiky integračným procesom na Balkáne, rešpektujúc pritom legitímne záujmy európskych aj balkánskych partnerov na nájdení čo najefektívnejšieho modelu procesu rozširovania Európskej únie. Budeme tiež podporovať aktivity zamerané na podporu vnútorného zmierenia v regióne a prekonanie etno-centrickej logiky politického vývoja. V bilaterálnej rovine sa zameriame na hlbší rozvoj hospodárskych, politických a spoločenských vzťahov medzi Slovenskom a krajinami západného Balkánu.

Dohoda z Prespa priniesla začiatkom roka 2019 pozitívnu dynamiku do regiónu. Prejavilo sa to v pokračujúcej politike **otvorených dverí NATO** podpísaním prístupového protokolu so Severným Macedónskom, pričom SR ho ratifikovala ako jedna z prvých členských krajín NATO. Túto pozitívnu dynamiku sa však nepodarilo pretlmočiť do **rozširovania** Európskej únie, ktoré bolo poznačené pokračujúcimi diskusiami o otvorení prístupových rokovaní s Albánskom a Severným Macedónskom. Napriek opätovnému pozitívnemu odporúčaniu Európskej komisie a podpore veľkej väčšiny členských štátov EÚ, vrátane SR, sa konsenzus dosiahnuť nepodarilo. Slovensko sa bude aj v r. 2020 zasadzovať za čo najskoršie otvorenie prístupových rokovaní s oboma krajinami, napĺňanie európskej perspektívy regiónu a pokračovanie reformných procesov.

Veľkou výzvou ostáva dosiahnutie pokroku v **normalizácii vzťahov medzi Belehradom a Prištinou**. V roku 2020 bude SR pozorne vyhodnocovať proces dialógu a podporovať snahy pre uzatvorenie komplexnej právne záväznej dohody, zásadnej pre stabilizáciu regiónu i pre pokrok Belehradu aj Prištiny v ich integrácii do EÚ.

Ťažiskom úsilia Slovenska v regióne naďalej bude pokračovanie **prenosu skúseností z transformačného obdobia** s cieľom uľahčiť prístupový proces krajín regiónu do EÚ. Medzi prioritné oblasti výmeny poznatkov budú patriť verejné financie, verejná správa, digitalizácia a inovácie, kde môže SR ponúknuť najvýraznejšiu pridanú hodnotu. Vlakovou loďou slovenskej transformačnej pomoci Severnému Macedónsku zostáva projekt **Národného konventu o EÚ**, ktorého realizácia vstúpila v r. 2019 do druhej fázy.

Západný Balkán je podľa Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce SR na roky 2019-2023 zaradený medzi **partnerské regióny** s dôrazom na sektorové priority v oblasti dobrej správy vecí verejných, budovania občianskej spoločnosti, infraštruktúry a udržateľného využívania prírodných zdrojov a podpory tvorby trhového prostredia.

Región naďalej zohráva dôležitú úlohu pri **ochrane vonkajších hraníc únie**. Slovensko v tejto súvislosti v roku 2019 vyslalo 45 príslušníkov polície do Severného Macedónska s cieľom pomôcť mu s ochranou hraníc pred nelegálnou migráciou.

Dôkazom trvalého záujmu SR o región západného Balkánu bolo v roku 2019 aj viacero bilaterálnych aj multilaterálnych aktivít, vrátane **stretnutia ministrov zahraničných vecí V4 a západného Balkánu v Bratislave** v máji 2019 a návštev ministra Miroslava Lajčáka vo funkcii predsedajúceho OBSE u všetkých partnerov zo západného Balkánu.

V **Srbsku** sa v roku 2019 uskutočnila recipročná návšteva predsedu vlády Petra Pellegriniho v Belehrade, počas ktorej bola podpísaná dohoda o vyrovnaní clearingového dlhu. Získané finančné prostriedky budú využité na podporu slovenskej menšiny v Srbsku a ďalších krajinách. Politické kontakty SR s partnermi v **Bosne a Hercegovine** si udržali vysokú frekvenciu. Slovensko bude naďalej povzbudzovať jej lídrov k prekonaniu názorových rozporov s cieľom priblížiť Bosnu a Hercegovinu k EÚ. Vo vzťahu k **Čiernej Hore** sa SR v roku 2019 zamerala na posilnenie odborných kapacít v oblasti riadenia verejných financií a na rozvoj parlamentnej spolupráce. Na rok 2020 sú plánované aktivity napomáhajúce pri integračnom procese do EÚ, predovšetkým pre oblasť životného prostredia a hospodárskej súťaže. V roku 2019 sa s **Albánskom** aj v nadväznosti na spoluprácu v rámci predsedníckej trojky OBSE podarilo oživiť dialóg na politickej úrovni a po prvýkrát od nadviazania diplomatických stykov sa uskutočnili aj stykové aktivity na parlamentnej úrovni.

Logickou súčasťou vývoja v regióne sú aj vzťahy s **Tureckom** ako spojencom v NATO a kandidátskou krajinou EÚ, aj napriek skutočnosti, že prístupový proces Turecka do EÚ bol aj v roku 2019 de facto zmrazený a spoluprácu narušili spory s EÚ ohľadne ťažby uhlíkov vo východnom Stredomorí vo výlučnej ekonomickej zóne Cypru. Úspešne však pokračovala implementácia migračnej dohody z marca 2016, napriek príležitostnej rétorike TR o jej vypovedaní. V roku 2019 sa uskutočnili stretnutia ministrov zahraničných vecí v rámci predsedníctiev Slovenska vo V4 a v OBSE. SR bude naďalej zdôrazňovať potrebu zachovania konštruktívneho dialógu s Tureckom a usilovať sa o udržiavanie a rozvoj kontaktov v pozitívnych agendách, vrátane oblasti migrácie, ekonomickej diplomacie a transatlantickej bezpečnosti.

III. NÁSTROJE ZAHRANIČNEJ POLITIKY SR

1. Ekonomická diplomacia

Význam ekonomickej diplomacie, ako strategického nástroja na presadzovanie národno-štátnych záujmov a záujmov podnikateľských subjektov, rastie. Jej premennými sú rozkolísanie multilaterálneho rámca svetového obchodu i celkovej svetovej stability, vplyv digitálnej revolúcie, ako aj skutočnosti ako sú brexit, projekt Pás a cesta či trasovanie energonosičov. Realizácia ekonomickej diplomacie sa v roku 2019 popri tradičných prioritách, ako sú diverzifikácia exportných možností, internacionalizácia slovenských podnikov a podpora prílevu priamych zahraničných investícií, osobitne zamerala na nové výzvy spojené s priemyslom 4.0, digitalizáciou a inováciami. Vychádzala pritom z geopoliticko-ekonomických daností SR a medzinárodných záväzkov. Zachytenie vývojových megatrendov nadobúda osobitný význam v období poznačenom spomaľovaním globálneho ekonomického rastu, obzvlášť keď podstata tohto spomalenia nemá len hospodárske príčiny. Pre štát ako Slovensko s limitovanými zdrojmi je podstatné pristupovať k nim kreatívne a inovatívne. V nasledujúcom období bude narastať význam prehlbovania medzinárodnej spolupráce, udržateľnosti existujúcich a rozvoj nových slovenských priemyselných odvetví v kontexte vývoja disruptívnych technológií, ako aj správne vyhodnocovanie dynamiky medzinárodného hospodársko-politického vývoja a kontextu vyostrujúcich sa obchodných sporov. Osobitný význam nadobúda podpora a obhajoba rozvoja multilaterálneho ekonomického systému s dôrazom na dodržovania pravidiel svetového obchodu a v roku 2020 tiež očakávaná post-brexitová redefinícia hospodárskych vzťahov medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom.

Bilaterálna ekonomická spolupráca

Prezentáciu ekonomického potenciálu SR na seminároch, veľtrhoch a výstavách doplnili v roku 2019 **sektorovo zamerané podnikateľské misie doma aj v zahraničí**, organizované pri príležitosti oficiálnych návštev ústavných činiteľov, alebo v spolupráci s SOPK či SARIO. Úspešné boli podnikateľské misie v Bulharsku, Estónsku, Francúzsku, Chorvátsku, Islande, Litve, Lotyšsku, Monaku, Nórsku, Poľsku, Portugalsku, Rakúsku, Ukrajinu, Rusku a v Spojenom kráľovstve. Business Fórum sa konalo aj pri príležitosti 4. samitu Iniciatívy Trojmorja v Slovinsku, a taktiež popri stretnutí predsedov vlád Číny a krajín strednej a východnej Európy v Záhrebe.

Na Slovensku boli uskutočnené **misie** z Ruska, Turecka, Indonézie, Japonska, Chorvátska, Izraelu, Talianska a Dánska, ako aj bilaterálne podujatia so Saskom, Valónskom a Tatarstanom. MZVEZ SR v spolupráci s Európskou migračnou agentúrou spracovalo projekt **Stratégia na podporu návratu Slovákov zo zahraničia**. V tejto súvislosti sa v roku 2019 uskutočnili na ZÚ SR v Londýne, Dublinu a Kodani aj úspešné podujatia pod názvom *Work in Slovakia – Good Idea!*. K rozvoju hospodárskej spolupráce prispeli v roku 2019 aj zasadnutia zmiešaných, medzivládnych a medzirezortných komisií s Ruskom, Bieloruskom, Srbskom, Indiou, Juhoafrickou republikou a Chorvátskou republikou..

K rozvoju hospodárskej spolupráce prispeli v roku 2019 aj zasadnutia zmiešaných, medzivládnych a medzirezortných **komisií** s Ruskom, Bieloruskom, Srbskom, Indiou, Juhoafrickou republikou a Chorvátskou republikou. V priebehu roka 2020 sú plánované medzivládne komisie pre rozvoj ekonomickej spolupráce s Kazašskou republikou, Tureckom, Maďarskom, SAE, Ruskom, Ukrajinou, Českou republikou, Čínskou ľudovou republikou, Mongolskom, Azerbajdžanom, Indonéziou, Srbskom, Bulharskom, Kórejskou republikou a na regionálnej báze s Bavarskom a Flámskom.

Rozširovanie kontaktov a budovanie silného partnerstva pokračovalo najmä s najväčšími ekonomikami **Ázie** – Čínou, Japonskom, Kórejskou republikou a Indiou s cieľom podpory exportu a získavania priamych investícií s dôrazom na nové technológie. K oživeniu vzťahov s Čínou prispeli návštevy na ministerskej úrovni, ako aj rokovanie predsedu vlády SR s predsedom vlády Číny na okraj 8. samitu 17+1 v Dubrovniku. Jeho výsledkom bol podpis protokolu o vývoze slovenského mlieka a mliečnych výrobkov do Číny, ako aj záväzok v deklarácii *Dubrovnik Guidelines*, že účastnícke krajiny pod vedením SR preskúmajú možnosti vytvorenia centra excelentnosti pre blockchainové technológie v Bratislave. Uskutočnili sa aj významné podnikateľské misie na veľtrhu v Ningbo v júni 2019 a China International Import Expo 2019 v novembri 2019. Rovnako úspešne treba hodnotiť aj prehĺbovanie obchodno-ekonomických vzťahov s Taiwanom, ktoré sa dynamicky rozvíjali najmä s dôrazom na rozvoj technológie blockchainu.

SR rozvíjala aj hospodárske väzby s **krajinami Blízkeho východu** (Kuvajt, Katar, Bahrajn) účasťou na podnikateľských fórach EÚ-GCC (Rada pre spoluprácu krajín Zálivu) v Kuvajte a Ománe a na regionálnych fórach v Bahrajne a Dohe, za účasti ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Pripravovaná dohoda o podpore a ochrane investícií s Ománom predstavuje pozitívny posun v rozvoji obchodných vzťahov a investícií.

Multilaterálna ekonomická spolupráca

Globálne prostredie v roku 2019 charakterizovala rastúca komplexnosť vzťahov medzi hlavnými obchodnými aktérmi (EÚ, US, Čína) vzhľadom na **geopolitické zmeny** a zmeny v správaní sa hlavných hráčov na trhu. Nadalej ostáva hrozbou zavedenie amerických ciel na výrobky z EÚ, ktorých dopady by sa mohli prejaviť aj na vývoji slovenského priemyslu, keďže vývoz automobilov zo Slovenska do US dosiahol 10% celkovej hodnoty slovenského vývozu automobilov a Slovensko je 4. najväčším exportérom áut v rámci EÚ. Tendencia

zavádzania protekcionistických opatrení poznačila nielen zahraničný obchod, ale aj vývoj na pôde medzinárodných ekonomických organizácií.

Medzi kľúčové výzvy ovplyvňujúce podnikateľské prostredie bude patriť aj v roku 2020 proces **brexitu** s dôrazom na nastavovanie budúcich vzťahov EÚ-UK. Odchod UK z EÚ sa negatívne prejaví na našej ekonomike. Očakávať môžeme negatívne dopady na obchod, zamestnanosť, rozpočet a na finančné služby. Najviac môže utrpieť automobilová produkcia predstavujúca 40% podiel na našom exporte do UK. SR sa bude usilovať eliminovať tieto dôsledky v rámci očakávaných rokovaní o dohode o voľnom obchode medzi EÚ a UK.

SR pokračovala vo využívaní nástrojov **spoločnej obchodnej politiky EÚ** založenej na podpore multilaterálneho obchodného systému. Participovala pri prípravách dohôd o voľnom obchode EÚ so strategickými partnermi ako sú Japonsko, Austrália, Nový Zéland, Singapur, Indonézia a Mercosur. V prípade Mercosuru bude formálny návrh dohody predložený v roku 2020. Slovensko pri formovaní pozícií sledovalo ochranu národných záujmov s dôrazom na postavenie domácich spotrebiteľov, malých a stredných podnikov, poľnohospodárskych subjektov a energeticky náročného priemyslu.

Na pôde **WTO** Slovensko pôsobilo s cieľom presadzovať ďalšiu liberalizáciu svetového obchodu založeného na pravidlách, predvídateľnosti a transparentnosti. Máme záujem na tom, aby prebiehajúca reforma vyústila do transformácie WTO na silnú a spravodlivú organizáciu, adaptovanú na riešenie súčasných výziev, čo budeme presadzovať na ministerskej konferencii WTO v Nur-Sultane (8.-11.6.2020). Výzvou bude vyriešenie situácie spojené so znefunkčnením Odvolacieho orgánu WTO ako kľúčového nástroja riešenia obchodných sporov. Slovensko bude v rámci EÚ podporovať úsilie o odblokovanie menovania sudcov do tohto orgánu, ako aj prijatie núdzových riešení vrátane arbitráží, čo je však len dočasným riešením.

K procesu formovania nových globálnych a regionálnych politík prispelo pôsobenie ministra Miroslava Lajčáka v prestížnej pozícii spolupredsedaajúceho Globálnej rady pre budúcnosť Európy, pôsobiacej pod hlavičkou **Svetového ekonomického fóra (WEF)**.

Rozvoj znalostnej ekonomiky a inovácií

Ekonomická diplomacia má nezastupiteľné miesto pri internacionalizácii vedy, výskumu a inovácií. V roku 2019 iniciovala rôzne formy spolupráce slovenských a zahraničných subjektov. Vo februári 2019 MZVEZ SR zorganizovalo výročné rokovanie **Digitálnej koalície** - platformy pre šírenie zmien v prístupe k digitálnym technológiám. Vzhľadom na silný automobilový priemysel MZVEZ SR iniciovalo konferenciu **driving.digital** zameranú na kybernetickú bezpečnosť a digitálne riešenia v sektore dopravy. V júli 2019 boli na zastupiteľské úrady SR v Izraeli, USA, Fínsku a Číne vyslaní **inovační diplomati** Úradu podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu. Ekonomická diplomacia podporovala diverzifikáciu ekonomiky poukazovaním aj na možnosti slovenských firiem smerom ku kozmickému priemyslu (Slovak Space Tech Day v Košiciach) a účasť firiem v programe Plan for European Cooperating States (PECS) Európskej vesmírnej agentúry. MZVEZ SR spolupracuje s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR aj pri príprave národnej legislatívy regulujúcej kozmické aktivity, ktorej prijatie vychádza zo záväzkov SR v OSN.

Prioritami ekonomickej diplomacie v oblasti vedy, výskumu a inovácií v roku 2020 bude prezentácia inovačných a vedecko-výskumných kapacít SR v zahraničí, zvyšovanie povedomia zahraničných partnerov (vrátane investorov a ich centrál) o technologickú vyspelosť SR, prepájanie akademického sektora s praxou, podpora iniciatív so špičkovými zahraničnými vedcami zameranými na popularizáciu vedy v SR, ako aj verejno-súkromného financovania projektov v oblasti vedy, výskumu a inovácií. Dôležitou súčasťou bude aj podpora znalostnej ekonomiky a oblastí s vysokou pridanou hodnotou, kde má SR potenciál

prispiet' k svetovým inováciám, predovšetkým v témach ako prírodné vedy, vrátane medicínskych vied a technológií.

Energetická bezpečnosť SR

V oblasti energetickej bezpečnosti v roku 2019 **dominovali otázky plynu a jadrovej energetiky**. V roku 2019, aj s aktívnym pôsobením Slovenska, prijala Európska komisia rozhodnutie o revízii smernice o pravidlách pre vnútorný trh s plynom. Argumentovali sme v prospech zachovania ukrajinskej prepravnej trasy ruského plynu do EÚ, prechádzajúcej Slovenskom. Privítali sme, že Ukrajina a Rusko po náročných rokovaniach podpísali 30.12.2019 všetky dohody, ktoré zabezpečia 5-ročný tranzit plynu cez UA od 1. januára 2020. Aj v roku 2019 sme zaujímali negatívne postoje k budovaniu plynovodu Nord Stream 2. Taktiež dôležitou témou bol začiatok výstavby plynovodu medzi Slovenskom a Poľskom. V oblasti **jadrovej energetiky** MZVEZ SR podporovalo právo na národnú suverenitu pri rozhodovaní o optimálnom energetickom mixe, vrátane využívania jadrovej energie ako bezuhlíkového zdroja.

Prioritami pre Slovensko v roku 2020 zostáva okrem zachovania ukrajinskej prepravnej trasy ruského plynu do EÚ cez SR realizácia projektov spoločného záujmu: dobudovanie **severojužného plynárenského koridoru** prepojením slovenskej a poľskej plynárenskej siete a realizácia projektu **Eastring** s cieľom integrovať európske plynové trhy, využívajúc v maximálnej možnej miere existujúcu infraštruktúru. V tejto súvislosti budeme pozorne sledovať vývoj v oblasti dovozu skvapalneného zemného plynu (**LNG**), kde sa Slovensko môže stať tranzitnou križovatkou pre dodávky LNG pozdĺž severojužného koridoru. V rámci plynovej energetickej bezpečnosti sa budeme usilovať o zachovanie ďalších tranzitných trás plynovodov s účasťou SR. V oblasti projektov spoločného záujmu **v elektro-energetike** bude dôležité dobudovať prepojenia s Maďarskom. SR je konštruktívnym aktérom v rokovaniach o budúcej podobe **Energetickej únie EÚ**. Podporujúc ambiciózne dekarbonizačné úsilie EÚ sa SR bude snažiť o vyvážené riešenia a dôrazne zastávať právo na národnú suverenitu pri určovaní energetického mixu, vrátane využívania jadrovej energie.

Služby pre podnikateľskú verejnosť

Komunikačnou a koordinačnou platformou na podporu internacionalizácie slovenských podnikateľských subjektov je **Rada vlády SR na podporu exportu a investícií (RVPEI)**. Ambíciou v roku 2019 bola pomoc intenzívnejšiemu zapájaniu slovenských podnikateľov do rozvojovej spolupráce a ich prieniku na trhy tretích krajín. Významnou aktivitou v roku 2019 bol podpis Memoranda medzi MZVEZ SR a SOPK o spolupráci v oblasti ekonomickej diplomacie, ktoré umožnilo v decembri 2019 uskutočniť Obchodné fórum Tatarstan – SR pri príležitosti návštevy prezidenta Tatárskej republiky v SR.

Nástrojom pomoci podnikateľskej sfére v roku 2019 bola aj **projektová schéma ekonomickej diplomacie** vo výške 130 tisíc eur, z ktorej bolo realizovaných 34 projektov v zahraničí (misie, kooperačné podujatia, inovačné fóra). Od roku 2020 sa bude realizovať nová efektívnejšia projektová schéma, ktorej súčasťou bude aj spolupráca vyplývajúca z memoranda o spolupráci s SOPK. Rozšírila sa aj dostupnosť a kvalita **služieb pre podnikateľskú verejnosť**. Denne aktualizujeme portál Podnikajme v zahraničí. Pre podnikateľskú komunitu sa týždenne distribuuje prehľad ekonomických aktualít zo zahraničia. V roku 2019 sa zaviedol nový formát: *Exportný dom*, ktorý informuje o podujatiach, ako sú významné veľtrhy, výstavy, konferencie pod záštitou MZVEZ SR. Pilotný exportný dom sa uskutočnil na potravinárskom veľtrhu Gastra a Kulinária 2019 v Nitre za účasti cca 600 firiem. Pokračovali aj podujatia v regiónoch pod názvom **Spolu pre Slovensko, z regiónov do sveta**, ktoré v roku 2018 inicioval štátny tajomník Lukáš Parížek.

Vyššie 200 aktívnych účastníkov s rastúcou tendenciou v každom krajskom meste potvrdilo, že táto aktivita je jedným z najlepších krokov na oboznámenie slovenských firiem o ich možnostiach exportu. V roku 2019 boli zároveň vytvorené stránky Ekonomickej diplomacie SR na platformách Facebook a LinkedIn. Relevancia tohto kroku sa odzrkadlila na rastúcom záujme používateľov o túto formu komunikácie.

Pozornosť si zasluhuje aj zapojenie Slovenska do **twinningových projektov** EÚ (TWP). V Gruzínsku sa realizuje TWP pod vedením Slovenska v oblasti pracovného práva a bezpečnosti pri práci s rozpočtom 1,5 mil. eur. V Srbsku sa realizuje TWP v oblasti ochrany hraníc a kontroly migrácie. Projekt má rozpočet 1 mil. eur.

Úspešne pokračuje aj čerpanie pomoci z **Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru a Nórskeho finančného mechanizmu** pre finančné obdobie 2014-2021 vo výške 113 mil. eur. Slovensko v spolupráci s donorskými krajinami podpísalo memorandá o porozumení, uzatvorilo 5 programových dohôd a boli vyhlásené výzvy na predkladanie projektov k väčšine programov.

2. Prezentácia SR a strategická komunikácia

Efektívna komunikácia s domácou aj zahraničnou verejnosťou o strategických cieľoch slovenskej zahraničnej politiky, jej hodnotovom ukotvení a o kultúrno-spoločenskom a hospodárskom potenciáli Slovenska je trvalou prioritou našej zahraničnej politiky. Aktivity kultúrnej a verejnej diplomacie komunikujú zahraničnej verejnosti vyspelosť Slovenska, jeho prírodné bohatstvo, diverzitu kultúry a tradícií. Popri tradičných nástrojoch kultúrnej a verejnej diplomacie, bolo aj v roku 2019 inštrumentárium zahraničnopolitickej komunikácie rozšírené o strategickú komunikáciu reagujúcu na výzvy v oblasti masívneho rozvoja nových prostriedkov šírenia informácií, a často aj cielených kampaní a dezinformácií.

Popri pokračujúcom tlmočení priorít a hodnotovej orientácie zahraničnej politiky SR položí MZVEZ SR v roku 2020 dôraz na aktívne zapájanie štátnych orgánov aj občianskej spoločnosti do spoločnej strategickkej komunikácie a posilní koordináciu s hodnotovo blízkymi medzinárodnými partnermi. MZVEZ SR v roku 2020 taktiež nadviaže na širokospektrálne kultúrne projekty a podujatia zastupiteľských úradov SR a slovenských inštitútov v zahraničí a bude intenzívnejšie pôsobiť aj v komunikácii s domácou verejnosťou.

Kultúrna diplomacia

Dôležitými témami pre rok 2019 boli **osobnosti a udalosti našich dejín**. K 100. výročiu úmrtia generála Milana Rastislava Štefánika zrealizovalo MZVEZ SR viacero spoločensko-kultúrnych podujatí, najmä v teritóriách jeho pôsobenia: v Taliansku, Francúzsku a Spojených štátoch. Slovenské inštitúty a zastupiteľské úrady SR intenzívne pripomínali zahraničnej verejnosti aj 30. výročie Nežnej revolúcie, pričom najväčšie podujatia sa uskutočnili v Berlíne, Kyjeve, Londýne a Sydney. K ďalším prioritám patrili 70. výročie založenia Slovenského ľudového umeleckého kolektívu, 100. výročie založenia Univerzity Komenského v Bratislave a 75. výročie vypuknutia SNP. Počas celého roka sa vo svete zorganizovalo niekoľko stoviek aktivít, vrátane účasti na podujatiach veľkých rozmerov, ako napríklad Knižný veľtrh *Livre Paris* alebo účasť slovenských sochárov na exteriérovej výstave *Sculpture by the sea* v Austrálii, kde sa slovenská časť výstavy niesla v duchu 30. výročia Nežnej revolúcie.

Multilaterálna kultúrna spolupráca bola aj v roku 2019 realizovaná v kooperácii so združením **EUNIC** (*European Union National Institutes for Culture*), a tiež v rámci **Stredoeurópskej kultúrnej platformy** (V4, Rakúsko a Slovensko) so zapojením sa do akcií v Bruseli a v Minsku. V rámci rozvoja bilaterálnej kultúrnej spolupráce sa uskutočnili **zasadnutia medzivládnych a zmiešaných komisií** pre spoluprácu v oblasti kultúry, vzdelávania, vedy a športu s Rakúskom, Ukrajinou a Kórejskou republikou.

Kultúrna diplomacia mala svoje zastúpenie aj na 28. ročníku **Vianočného charitatívneho bazára**, ktorý priniesol rekordnú účasť 40 ambasád a aj doposiaľ najvyššiu hodnotu vyzbieranej sumy, ktorá prvýkrát dosiahla šesťcifernú hodnotu.

Prezentácia slovenského umenia a kultúry v zahraničí bude aj v roku 2020 vychádzať z Dohody medzi MZVEZ SR a MK SR o spolupráci pri zabezpečovaní úloh kultúrnej diplomacie a prezentácie slovenského umenia a kultúry v zahraničí a Rámcových priorít prezentácie slovenského umenia a kultúry v zahraničí pre roky 2020-2022, vrátane pripomenutia si 100. výročia slovenského profesionálneho divadla a 75. výročia založenia Ústredia ľudovej umeleckej výroby. V nadväznosti na schválenie materiálu „Návrh rámcového zabezpečenia účasti SR na akcii Európske hlavné mesto kultúry - Slovenská republika 2026“ na rokovaní vlády SR 11. 12. 2019 bude v roku 2020 rezonovať predkladanie prihlášok do tejto akcie. Projekt bude prebiehať pod gesciou MK SR. Pre slovenské **predsedníctvo v Stredoeurópskej kultúrnej platforme** bude rok 2020 príležitosťou kreatívnou formou predstaviť vo Švajčiarsku modrotlač, ktorá je zapísaná aj v reprezentatívnom zozname nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO.

Verejná diplomacia

Na zdôraznenie zahraničnopolitického smerovania a hodnôt SR a ich komunikácie zahraničnej aj domácej verejnosti bol v roku 2019 využitý potenciál **významných výročí**. Tematicky rezonovalo najmä pripomenutie si 15. výročia vstupu SR do EÚ a NATO, 10. výročia prijatia eura a 30. výročia Nežnej revolúcie. Rezort diplomacie rozšíril svoje portfólio výstav o projekty *Cesta k roku slobody*, *M. R. Štefánik - človek legenda* a *Slovensko v Európskej únii*, ktoré boli prezentované v rámci desiatok širokospektrálnych podujatí. Taktiež bol využitý potenciál, ktorý ponúkli **predsedníctva SR** v OBSE, vo V4 a na ministerskom zasadnutí rady OECD. K nosným projektom verejnej diplomacie aj v roku 2019 patrilo ocenenie *Goodwill Envoy* občanom SR žijúcim v zahraničí, ktorí šíria dobré meno krajiny. Na vysokých a stredných školách na Slovensku už tretí rok za sebou úspešne prebiehal aj informačno-výchovný výstavný projekt **Významné slovenské osobnosti a udalosti v kalendári UNESCO**.

V záujme koordinácie jednotnej prezentácie SR v zahraničí a ďalšieho šírenia značky **„Dobrý nápad Slovensko / Good Idea Slovakia“** pokračoval rezort diplomacie v snahách zameraných na aktívne zapojenie rezortov a štátnych agentúr podieľajúcich sa na prezentácii SR v zahraničí a v udeľovaní ďalších sublicencií na používanie značky Slovensko tretím subjektom. Pozitívny dopad úspešnej implementácie značky možno sledovať v kontexte výsledkov nezávislého prestížneho prieskumu *Future Brand Country Index 2019*, ktorý kvalitatívne hodnotil 75 krajín sveta. Slovensko obsadilo 35. miesto, pričom si od roku 2014 polepšilo až o 24 priečok.

MZVEZ SR v roku 2019 pokračovalo v rámci Medzirezortnej pracovnej skupiny pre koordinovanú prezentáciu SR v zahraničí v diskusiách o príprave kľúčových prezentačných aktivít strategického významu v zahraničí a o najvhodnejšom systémovom riešení **jednotnej prezentácie SR v zahraničí**. Ambíciou verejnej diplomacie v roku 2020 bude komunikovať verejnosti posolstvá súvisiace so 140. výročím narodenia Milana Rastislava Štefánika a 75. výročím ukončenia 2. svetovej vojny. Prioritou prezentácie SR budú aj Olympijské hry 2020 v Tokiu a Svetová výstava EXPO v Dubaji. Výzvou v roku 2020 ostáva nájsť riešenie ukotvenia povinnosti dodržiavať spoločný koherentný rámec prezentácie SR pre všetky ústredné orgány štátnej správy.

Strategická komunikácia

V reakcii na vývoj technológií v informačnom prostredí a rastúce útoky destabilizujúce demokratické inštitúcie a procesy realizovalo MZVEZ SR aj v roku 2019

proaktívnu komunikáciu so slovenskou verejnosťou o strategickom smerovaní zahraničnej politiky SR. Táto strategická komunikácia je založená na **troch pilieroch**: členstve v EÚ, členstve v NATO a väzbách a záväzkoch SR v rámci **multilaterálneho systému** medzinárodných vzťahov.

Ďalších 6 národných konventov o budúcnosti EÚ realizovaných v rámci projektu **#MYSMEEU** nadviazalo na aktivity z roku 2018 a projekt „Slovensko diskutuje o EÚ“ bol rozvinutý do komplexnejšej podoby, osobitne pred európskymi voľbami v máji 2019. MZVEZ SR vytváralo priestor na celospoločenskú diskusiu a tvorbu národných pozícií o prioritách, výzvach a budúcnosti EÚ. Početnými aktivitami v spolupráci s mimovládnyimi a neziskovými organizáciami a médiami sme si pripomínali tiež 15. výročie vstupu SR do EÚ.

Rok 2019 bol rokom významných výročí NATO, ktoré MZVEZ SR využilo na komunikáciu o hodnotách, fungovaní a prioritách NATO a význame nášho členstva v Aliancii v rámci programu **#WeAreNATO**. Súčasťou komunikačných aktivít boli diskusie predstaviteľov SR a NATO s vysokoškolskými a stredoškolskými študentmi a informačné stánky **#WeAreNATO** na významných podujatiach.

V roku 2019 sa začalo MZVEZ SR v rámci strategickkej komunikácie intenzívnejšie venovať aj tretiemu pilieru zahraničnej politiky: multilateralizmu. Výstupmi boli predovšetkým informácie o význame predsedníctva SR v OBSE, ako aj podpora nového projektu EÚ a OSN **#MultilateralismMatters**.

MZVEZ sa tiež zapojilo do prípravy projektov boja proti extrémizmu a terorizmu na internete. Dôležitú podporu popularizácie komunikačných aktivít poskytoval facebookový profil strategickkej komunikácie MZVEZ SR **Zahraničná politika sa nás týka**.

MZVEZ SR v r. 2019 iniciovalo a podporilo **koordináciu boja proti dezinformáciám** a rozvoj strategickkej komunikácie **na medzirezortnej úrovni**, najmä v rámci Európskej siete spolupráce pre ochranu integrity európskych volieb, Systému rýchlej reakcie Európskej služby pre vonkajšiu činnosť, ako aj rozvojom spolupráce s Horizontálnou pracovnou skupinou pre boj s hybridnými hrozbami. Implementovalo tak Akčný plán EÚ boja proti dezinformáciám.

Komunikačné programy **#MYSMEEU**, **#WeAreNATO** a **#MultilateralismMatters** prispievajú k tomu, aby mali občania SR lepší prístup ku kvalitným informáciám o hlavných prioritách slovenskej zahraničnej politiky. Preto bude MZVEZ SR v roku 2020 pracovať na ich udržateľných formátoch a pokračovaní primárne v regiónoch, ale aj na univerzitách a stredných školách. Zameriavať sa budú nielen na ich študentov, s osobitným zreteľom na budúcich pedagógov a žurnalistov, ale aj na širšiu verejnosť v regiónoch, kde pretrváva nižšia podpora členstva SR v EÚ a NATO. Intenzívnejšie sa MZVEZ bude venovať strategickkej komunikácii multilaterálnych tém: 75. výročia konca 2. svetovej vojny a vzniku OSN.

Spolupráca s mimovládnyim a neziskovým sektorom

Spolupráca s mimovládnyim a neziskovým sektorom pokračovala v roku 2019 aj prostredníctvom **dotáčného mechanizmu MZVEZ SR Medzinárodné vzťahy a zahraničná politika SR** (MVZP/2019). MZVEZ SR z neho podporilo 27 projektov. Schválené projekty sa obsahovo zameriavajú na organizovanie odborných vzdelávacích podujatí, sprievodných aktivít k podujatiam zameraným na verejnú informovanosť, seminárov a konferencií s následnou prípravou analýz a odporúčaní pre zahraničnú politiku SR so zameraním na prioritné aspekty zahraničnej a európskej politiky Slovenskej republiky.

MZVEZ SR v roku 2019 realizovalo a aj v roku 2020 bude uplatňovať zmluvne upravenú spoluprácu s **GLOBSEC** pri organizácii prestížnych medzinárodných konferencií **GLOBSEC Forum a Tatrsummit**, ktoré svojím obsahom podporujú bezpečnosť a integračné záujmy, ako aj strategické zahraničnopolitické ciele Slovenskej republiky.

3. Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc

Oficiálna rozvojová spolupráca (ODA) predstavuje hlavný nástroj pomoci rozvojovým krajinám, a tým aj príspevok SR k medzinárodnému mieru, stabilite, bezpečnosti a prosperite. Slovensko ako vyspelý a etablovaný donor reaguje na aktuálne výzvy rozvojovej spolupráce úsilím o kontinuálne zvyšovanie efektivity jej poskytovania. V najbližšom období sa SlovakAid sústreďí na pokračovanie, resp. budovanie partnerstiev v oblastiach, kde má SR pridanú hodnotu, a tak môže prispieť k napĺňaniu strednodobých cieľov slovenskej rozvojovej spolupráce definovaných na roky 2019-2023. Dlhodobou úlohou ostáva mobilizácia verejných aj súkromných zdrojov financovania rozvoja. Slovensko sa hlási k medzinárodnému záväzku dosiahnuť podiel ODA na hrubom národnom dôchodku do roku 2030 vo výške 0,33%. V tomto smere je potrebné zintenzívniť tempo navyšovania finančných aj personálnych zdrojov. Slovensko sa bude usilovať o zintenzívnenie účasti rozvojových aktérov, vrátane súkromného sektora na konkrétnych rozvojových aktivitách, a to aj v synergii s aktivitami ekonomickej diplomacie. Zvýšenú pozornosť bude venovať prierezovým témam, najmä environmentálnej dimenzii, aby sa naplno využil potenciál SlovakAid na elimináciu klimatických zmien. S týmto cieľom sa Slovensko v roku 2020 sústreďí na zhodnotenie efektívnosti spolupráce s programovými krajinami a prípravu strategických dokumentov pre spoluprácu s nimi.

Efektívnosť aktivít rozvojovej spolupráce pod logom SlovakAid potvrdzujú nielen existujúce **partnerstvá s tradičnými donormi a medzinárodnými organizáciami** (podpis memoránd o porozumení s UNICEF a Medzinárodným červeným krížom), ale aj rozvojový dialóg v rámci partnerstva s krajinami V4, konkrétna pomoc v regióne západného Balkánu a Východného partnerstva počas slovenského predsedníctva v OBSE, či záujem budúcich nových donorov o zdieľanie skúseností s budovaním SlovakAid (Bulharsko).

V januári 2019 vláda schválila novú **Strednodobú stratégiu rozvojovej spolupráce SR na roky 2019-2023**, ktorá definovala teritoriálne, sektorové i systémové priority na ďalších päť rokov. Stratégia rozšírila pôsobenie SlovakAid v krajinách východnej subsaharskej Afriky s cieľom podpory miestneho ekonomického rozvoja, a tým aj predchádzania vzniku migračných a utečeneckých tokov.

V súlade s princípmi efektívnej solidarity sa Slovensko v rámci V4 zapojilo do projektov na riešenie príčin **migrácie** v spolupráci s kľúčovými európskymi partnermi (Talianskom a Nemeckom). V krajinách Afriky (Keňa, Etiópia) a tiež vo vojnu postihnutých krajinách Blízkeho východu boli implementované projekty na zlepšenie sociálnych podmienok a vzdelávania mladých ľudí. V roku 2019 SR poskytla významné príspevky napr. aj do nástroja EÚ na pomoc sýrskym utečencom v Turecku (FRiT).

Významným krokom v roku 2019 bola aj **novelizácia zákona o rozvojovej spolupráci**, a **novela zákona o Eximbanke SR**, ktorá spresnila podmienky pre realizáciu zvýhodnených vývozných úverov. SR pokračovala aj v zapojení do **spoločného programovania EÚ v Keni** cez program *AgriFi Kenya* v celkovej výške 2,5 mil. eur.

Uznanie kvality značky SlovakAid v rámci partnerského **hodnotenia Výboru OECD pre rozvojovú pomoc**, ktorého výsledky boli prezentované v roku 2019, je pre Slovensko povzbudením pre ďalšie zvyšovanie efektívnosti rozvojovej spolupráce. Aj v roku 2019 pokračovalo zefektívňovanie fungovania Slovenskej agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (**SAMRS**) prostredníctvom štandardizácie vnútorných procesov. SAMRS získala certifikát manažérstva kvality (ISO 9001:2015) a pokračuje proces hodnotenia tzv. *Pillar Assesment EU*, po úspešnom ukončení ktorého bude agentúra oprávnená participovať na spoločných projektoch Európskej únie prostredníctvom delegovanej spolupráce.

Slovensko bude aj v roku 2020 podporovať **zapájanie súkromného sektora do rozvojovej spolupráce**, a to vytváraním synergií medzi existujúcimi nástrojmi,

intenzívnejšou komunikáciou s podnikateľmi a v spolupráci s Rozvojovým programom OSN (UNDP) ich napojením na programy EÚ. Medzi priority bude patriť aj zavedenie mechanizmu pravidelných a nezávislých hodnotení rozvojových intervencií, zavedenie strategického prístupu k poskytovaniu humanitárnej pomoci partnerským krajinám, ako aj usmernenia pre implementáciu prierezových priorít. MZVEZ SR sa bude kontinuálne usilovať o skvalitňovanie nastavenia systému prostredníctvom rozširovania jeho kapacít a navyšovaním rozpočtu SlovakAid.

4. Starostlivosť o občanov a krajanov

Hlavnou prioritou konzulárnej služby zostáva zabezpečovanie účinnej ochrany občanov SR v zahraničí a poskytovanie dostupnej, rýchlej a kvalitnej asistencie pri riešení ich problémov v núdzových a krízových situáciách. Slovensko bude v roku 2020 naďalej posilňovať spoluprácu s členskými štátmi Európskej únie v oblasti konzulárnej ochrany tzv. nezastúpených občanov a rozširovať bude aj používanie elektronických konzulárnych služieb.

V oblasti krízového manažmentu venovalo MZVEZ SR v roku 2019 zvýšenú pozornosť preventívnym opatreniam a tento trend ostáva zachovaný aj pre rok 2020. Zámerom je zvýšiť dostupnosť a zjednodušiť použitie služieb krízového manažmentu. Rast efektívnosti dostupných nástrojov pri ochrane občanov pred následkami mimoriadnych udalostí bude progresívne posilňovaný prvkami medzirezortnej a medzinárodnej spolupráce.

Zmyslom štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí je podporovať ich národnú, jazykovú a kultúrnu identitu, krajanské inštitúcie vytvorené s týmto cieľom, ako aj zachovávať a posilňovať väzby a vzájomnú spoluprácu krajanov so SR. Prioritná pozornosť bude v tejto oblasti v roku 2020 venovaná príprave novej Koncepcie štátnej politiky Slovenskej republiky voči Slovákom žijúcim v zahraničí na roky 2021 - 2025, ktorá bude odrážať aktuálny vývoj v slovenskej diaspóre vo svete a prispôsobí nástroje podpory novým potrebám krajanskej komunity v zahraničí.

Konzulárne služby

Stálou prioritou zahraničnej a európskej politiky SR zostáva **ochrana záujmov občanov SR v zahraničí a poskytovanie pomoci v núdzi**. V roku 2019 počet rôznych konzulárnych úkonov dosiahol **133 000**. Okrem toho bolo vybavených viac ako **100 000** e-mailových dožiadaní ku konzulárnej agende, čo spoločne s konzulárnymi úkonmi predstavuje medzročný nárast o viac ako 30 percent. Významný podiel na náraste predstavujú práve e-mailové žiadosti o konzulárne informácie. Bolo taktiež prijatých **32 000** žiadostí o víza. Súčasťou konzulárnych služieb je aj včasné poskytovanie širokého spektra aktuálnych informácií a odporúčaní pre cestovanie do rôznych častí sveta.

V roku 2019 pokračovala modernizácia konzulárnej služby rozširovaním využívania **elektronických modulov konzulárnych služieb** (v rámci národného projektu „Elektronizácia služieb na úseku ochrany práv a záujmov občanov a podnikateľov SR v pôsobnosti MZVEZ SR“), čím sa skrátili lehoty vybavovania podaní na zastupiteľských úradoch SR v zahraničí. Bolo taktiež iniciované vylepšenie dizajnu a funkcionality systému dobrovoľnej registrácie pred cestou do zahraničia a aplikácie **Svetobežka**, pričom zmeny by mali byť uvedené do prevádzky vo februári 2020. Kontinuálne pokračuje aj osvedčený spôsob poskytovania konzulárnych služieb formou tzv. **výjazdových dní**, ktoré praktizovali najmä zastupiteľské úrady v krajinách s vysokým počtom tam žijúcich občanov SR a v krajinách s rozľahlým teritóriom (Spojené kráľovstvo, Kanada, Spojené štáty, Austrália).

V roku 2019 došlo k ďalšiemu zintenzívneniu spolupráce s **Centrom pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže MPSVR SR**, výsledkom ktorej boli úspešne realizované návratové konania neoprávneného premiestnenia dieťaťa do zahraničia, ako aj

vymáhanie výživného v cudzine. Konzulárna asistencia v oblasti ochrany práv maloletých mala kontinuálne rastúcu tendenciu. Osobitne možno zmieniť repatriáciu dvoch maloletých občanov SR, obetí rodičovského únosu do Egypta, po takmer 7 rokoch.

Okrem poskytovania konzulárnej asistencie občanom SR bol v roku 2019 dosiahnutý pokrok aj v asistencii **občanom tretích štátov s vízovou povinnosťou**, ktorým sa zlepšil komfort a geografická dostupnosť služieb prostredníctvom *outsourcingu* pri zbere biometrie a žiadostí o schengenské víza SR. Mohli na to využívať 38 vízových centier v 10 štátoch Európy, Ázie a Afriky. Zvýšil sa tým počet celkovo udelených víz, a tým aj objem príjmov štátneho rozpočtu, v porovnaní s predchádzajúcim rokom cca o 1/3. Vízový outsourcing zároveň prispieva k rozvoju turistickej, podnikateľskej, študentskej a širšej občianskej mobility zo zahraničia. V roku 2020 možno na základe vyhodnotenia doterajšieho fungovania vízového outsourcingu očakávať rozšírenie služby do ďalších teritórií. V roku 2019 žiadosti o udelenie víz začal prijímať aj ZÚ SR v Abú Zabí. V roku 2020 sa obdobný krok očakáva na zastupiteľských úradoch SR v Baku a v Jerevane. Snahou je tiež výraznejšie rozširovať počet krajín, v ktorých budú Slovensko zastupovať iné štáty EÚ tam, kde SR nemá svoje zastupiteľské úrady. V roku 2019 bolo rozšírené zastupovanie Slovenska pri udeľovaní víz Maďarskom v Singapore a v roku 2020 budú pokračovať rokovania s členskými štátmi EÚ o ďalších dohodách o vzájomnom zastupovaní vo vízovom konaní.

Aj v nadchádzajúcom období bude konzulárna služba aktívne participovať na implementácii **Stratégie pracovnej mobility cudzincov** v SR. Bude na to využívať dodatočné personálne a technické kapacity vytvárané od roku 2019 na najexponovanejších zastupiteľských úradoch SR z hľadiska pobytovej a vízovej agendy (Belehrad, Kyjev, Hanoj, Dillí, Jakarta a Peking), ako aj na MZVEZ SR s cieľom zvýšenia absorpčných kapacít, potrebných na reguláciu prílevu zahraničnej pracovnej sily do nedostatkových profesií v SR.

V sledovanom období sa zvýšila aj **informovanosť občanov SR** o možnostiach konzulárnej ochrany a asistencie zintenzívnením komunikácie na sociálnych sieťach, pričom aj v roku 2020 sa bude cielene pokračovať v komunikácii s verejnosťou s využívaním moderných informačných aplikácií a sociálnych sietí.

Krízový manažment

MZVEZ SR na medzinárodnej pôde aktívne presadzuje výmenu skúseností z budovania národných núdzových a krízových spôsobilostí určených na reakciu na mimoriadne udalosti a krízové stavy. Výsledky pôsobenia SR na medzinárodnej pôde boli pretavené do konkrétnych projektov v rámci konzulárno-krízového manažmentu zameraných na ochranu občanov SR a Európskej únie v tretích krajinách, k akým patrí napr. zapojenie sa do činnosti pracovnej skupiny pre identifikáciu konfliktov, ich prevenciu a budovanie mieru (**Early Warnign Early Action**). Náš záväzok aktívne pôsobiť v civilnom krízovom manažmente a posilňovať angažovanosť a akcieschopnosť EÚ v susedstve a na globálnej scéne sme potvrdili aj deklarovaním záujmu stať sa členom **Európskeho centra výnimočnosti pre civilný krízový manažment** v Berlíne. Medzi ďalšie projekty posilňujúce stupeň pripravenosti SR patria cvičenia medzinárodného krízového manažmentu. Spomedzi nich boli najdôležitejšie NATO „CMX 19“, konzulárno-krízové cvičenie "NEPALAYA19" a medzinárodné vojensko-civilné cvičenie „ARGONAUT 2019“, pretože umožnili preveriť funkčnosť spolupráce krajín Európskej únie a NATO v prípade výskytu komplexnej krízovej situácie.

V roku 2020 bude dôraz kladený na posilnenie multilaterálnych platforiem krízového manažmentu v Európskej únii a NATO a zdokonaľovanie štrukturálnych nástrojov medzinárodného krízového manažmentu a komunikácie. Nezanedbateľnou časťou budovania spôsobilostí budú paralelné a viacvrstvové cvičenia medzinárodného krízového manažmentu. Solídnym východiskom pre rozvoj bilaterálnej spolupráce v krízovom manažmente sú

rámcové bilaterálne plány strategickej spolupráce s vybranými členskými krajinami Európskej únie.

Spolupráca s krajinami

Slovensko v roku 2019 v súlade s Koncepciou štátnej politiky SR vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na roky 2016-2020 aktívne pristupovalo k realizácii krajanskej politiky. Hlavným cieľom bolo rozvíjať a budovať úzke kontakty s krajanskými komunitami a posilňovať ich vzťahy s materskou krajinou. Nosnými realizátormi politiky bol **Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ÚSŽZ)** a rezorty zastúpené v **Rade vlády pre krajanské otázky**. V rámci úradu vznikli tri komisie ako poradné orgány predsedu pre oblasť kultúry, školstva a informačno-mediálnu oblasť. Sú predpokladom pre zvýšenie kvality starostlivosti a politiky SR v jednotlivých oblastiach spolupráce s našimi krajinami.

Dôležitým prejavom pozornosti Slovenska smerom ku krajanom a ich potrebám bolo v roku 2019 **navýšenie finančných prostriedkov určených na podporu krajanských aktivít** na úroveň dlhodobého záväzku vlády ešte z roku 2008, s ďalším zámerom ich zdvojnásobenia v nadchádzajúcich rokoch. Vláda ďalej počíta aj s finančnou podporou infraštruktúrnych projektov slovenských komunít v zahraničí. Úspešným projektom v oblasti udržiavania slovenskej kultúry a jazyka je aj založenie a otvorenie prvej **slovenskej školy v Lisabone**.

Slovensko prizývalo Slovákov žijúcich v zahraničí na tradičné podujatia organizované na Slovensku, ako sú Pamätný deň Slovákov žijúcich v zahraničí, Krajanská nedeľa alebo Krajanský dvor. Obľúbené sú aj projekty Letných táborov na Slovensku, ktoré podporujú rozvíjanie slovenského jazyka a upevňujú národnú identitu krajanských detí a mládeže. Využívané boli rovnako aj vzdelávacie podujatia pre krajanov, realizované v gescii Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR na základe každoročne schvaľovaného kalendára vzdelávacích podujatí, ktorý zohľadňuje požiadavky samotných krajanov.

ÚSŽZ pokračoval vo vydávaní **Osvedčenia Slováka žijúceho v zahraničí**, o ktoré je trvalo vysoký záujem. V roku 2019 bolo vydaných **2092** týchto osvedčení. ÚSŽZ bude aj v roku 2020 podporovať rozvoj jazykovej, kultúrnej a národnej identity krajanov a zároveň sprostredkovať hodnoty kultúrneho dedičstva zahraničných Slovákov občanom SR. Bude ďalej vytvárať podmienky pre rozvoj vzťahov medzi Slovákami žijúcimi v zahraničí a Slovenskom. ÚSŽZ v roku 2020 predloží do vlády **novú Koncepciu štátnej politiky SR vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na obdobie 2021-2025** a zorganizuje už **14. ročník Stálej konferencie Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí**.

5. Profesionálna zahraničná služba

MZVEZ SR v roku 2019 pokročilo v budovaní modernejšej a flexibilnejšej zahraničnej služby prispôsobujúcej sa novým zahranično-politickým výzvam. Realizácia reforiem bola zameraná na zefektívnenie interných rezortných procesov fungovania zahraničnej služby. Veľký dôraz bol kladený na permanentné vzdelávanie zamestnancov. V roku 2020 možno očakávať novelizáciu Kariérneho poriadku a ďalšie zvyšovanie profesionality zamestnancov rezortu diplomacie tak v ústredí, ako aj v zahraničí. V záujme lepšej synergie a kooperatívnosti vnútri rezortu, ako aj vo vzťahu k zastupiteľským úradom SR v zahraničí bude MZVEZ SR naďalej pokračovať v reformnou procese aj v budúcom kalendárnom roku. Jeho pokračovanie prispeje nielen ku kvalitnejšiemu a profesionálnejšiemu výkonu zahraničnej služby, ale jeho cieľom v budúcnosti bude tiež odbúravanie nadbytočnej byrokracie, k čomu má prispieť elektronizácia vybraných interných procesov ministerstva.

Reformný proces MZVEZ SR

Reformný proces prebieha v rokoch 2019–2020 a je prioritne zameraný na flexibilnejšie a efektívnejšie využívanie vlastných ľudských zdrojov, vytváranie nástrojov na uľahčenie administratívnych procesov, ako aj hľadanie možností na skvalitnenie podmienok počas pôsobenia zamestnancov v zahraničnej službe.

V rámci reformného procesu MZVEZ SR posilnilo odborné činnosti na vybraných zastupiteľských úradoch, najmä pre oblasť ekonomickej diplomacie.

V roku 2020 bude pokračovať reformný proces v druhej fáze zameranej najmä na interné administratívne procesy a odbyrokratizovanie zahraničnej služby. S tým bude súvisieť aj elektronizácia vybraných vnútorných procesov zameraná na zvýšenie efektivity vykonávaných činností. Plánovaná je tiež reforma dotačnej schémy ministerstva.

Diplomatická akadémia

S cieľom zvýšenia profesionalizácie zahraničnej služby sa aj v roku 2019 kládol dôraz na kvalitné vzdelávanie zamestnancov. MZVEZ SR venovalo pozornosť najmä optimalizácii všetkých oblastí vzdelávania od adaptačného cez všetky formy kompetenčného vzdelávania.

Úspechom slovenskej diplomacie je dobre viditeľné zastúpenie zamestnancov rezortu v medzinárodných organizáciách (OBSE, OSN, RE) a v inštitúciách EÚ, najmä v Európskej službe pre vonkajšiu činnosť (ESVČ). Na významných riadiacich pozíciách v nich v roku 2019 pôsobilo 11 slovenských diplomatov. V roku 2020 možno očakávať zvyšovanie počtu občanov SR pôsobiacich v medzinárodných organizáciách.

Honorárne konzuláty SR v zahraničí

Slovensko na doplnenie profesionálnej siete zastupiteľských úradov, pre zabezpečenie funkcií zameraných na podporu hospodárskych, kultúrnych a iných stykov, ako aj na poskytovanie operatívnej pomoci slovenským fyzickým a právnickým osobám ku koncu roka 2019 využívala 192 funkčných honorárnych konzulátov. V roku 2019 bolo zriadených 18 nových honorárnych konzulátov, z toho 9 v Afrike, 6 v Európe a 3 v Amerike. V roku 2020 bude pokračovať dotváranie efektívnej siete honorárnych konzulátov - v procese prípravy na otvorenie je ďalších 10 honorárnych konzulátov.

Rozpočtové otázky

Príjmy kapitoly na rok 2019 boli stanovené zákonom o štátnom rozpočte vo výške 1 800 000 EUR. Z celkového objemu výdavkov kapitoly MZVEZ SR na rok 2019 v sume 136 438 525 EUR bol záväzne stanovený limit miezd, platov, služobných príjmov a ostatných osobných vyrovnaní vo výške 53 541 357 EUR a limit kapitálových výdavkov vo výške 3 500 000 EUR. Schválený rozpočet na činnosť zastupiteľských úradov SR v zahraničí v kategórii Tovarov a služieb bol vo výške 21 511 562 EUR. Čerpanie rozpočtu na rok 2019 nie je uzavreté. Záverečný účet kapitoly MZVEZ SR za rok 2019 bude predložený v apríli 2020.

Ministerstvo financií SR v októbri 2019 oznámilo viazanie limitu výdavkov kapitoly MZVEZ SR na roky 2020 až 2022 v celkovej výške 12 500 000 eur každoročne. Zníženie rozpočtu na rok 2020 bude mať negatívny dopad na fungovanie rezortu.

ZÁVER

Zahraničná a európska politika SR v roku 2019 reflektovala výrazne dynamický vývoj v medzinárodných vzťahoch. V ťažko predvídateľnom globálnom prostredí sa Slovensku naďalej darilo nachádzať stabilitu najmä prostredníctvom osvedčených zahraničnopolitických konštánt – európskeho, transatlantického a multilaterálneho smerovania svojej zahraničnej politiky. V podmienkach, keď sú relativizované pravidlá medzinárodného práva, Slovensko

zostáva zodpovedným a dôveryhodným partnerom. Cieľom našej zahraničnej a európskej politiky v ďalšom období bude potvrdenie renomé Slovenska ako čitateľného, spoľahlivého a rozhodného člena Európskej únie, NATO, regionálnych zoskupení a medzinárodných organizácií.

Partnerstvá a spojenectvá z nich vyplývajúce tvoria základný rámec a oporu nášho zahraničnopolitického pôsobenia, pričom ich dôležitosť v období globálnej nestability rastie. Preto budeme podporovať, aby sa posilnil hlas EÚ v globálnej politike a Európa sa dostala na čelo technologického pokroku. Budeme podporovať pevnosť transatlantickej väzby a rozvoj dobrých susedských vzťahov v bezprostrednom aj v širšom susedstve SR. V období transformujúceho sa svetového poriadku bude SR podporovať efektívny multilateralizmus založený na pravidlách medzinárodného práva. V čase obnoveného súperenia veľmocí a expandujúcej digitalizácie a nástupu umelej inteligencie, budeme klásť dôraz na humanizmus a v dominujúcej geopolitike akcentovať aj ľudský faktor.

Slovensko bude venovať zvýšenú pozornosť realizácii prierezových oblastí zahraničnej a európskej politiky, ktoré majú priamy presah na každodenný život občanov, ich blahobyť a bezpečnosť. V čase, keď sa zahraničná politika čoraz viac prekrýva s vnútornou politikou a v spoločnosti sa prehĺbuje hodnotová a názorová fragmentácia, MZVEZ SR bude v komunikácii s občanmi naďalej obhajovať doterajšie strategické smerovanie Slovenska.